

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

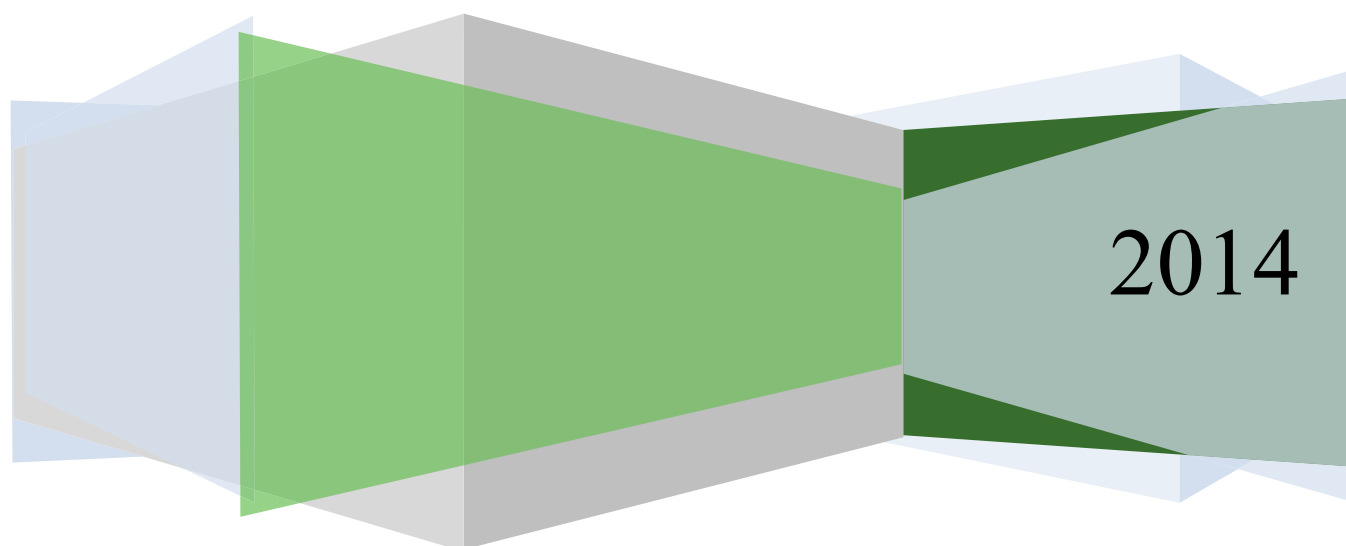
ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2014

Raport syntetyczny

Dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska, prof. SGH
Dr Agnieszka Komor
Dr Patrycjusz Zarębski
Mgr Mariusz Czernecki
Mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Główniej Handlowej w Warszawie

Warszawa, grudzień 2014

2014

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ) jest instytucją rządową, która pomaga inwestorom od 1992 roku. Misją PAIiIZ jest tworzenie pozytywnego wizerunku Polski w świecie i dzięki temu zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez zachęcanie międzynarodowych firm do inwestowania w Polsce. PAIiIZ jest przydatnym partnerem dla zagranicznych przedsiębiorców wchodzących na polski rynek. Agencja przeprowadza inwestorów przez wszystkie niezbędne procedury administracyjne oraz prawne dotyczące danego przedsięwzięcia. Zapewnia również szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczących kwestii prawnych i biznesowych w zakresie inwestycji. Ponadto, pomaga w znalezieniu odpowiednich partnerów oraz dostawców, wraz z nowymi lokalizacjami.

PAIiIZ zapewnia bezpłatne profesjonalne usługi doradcze dla inwestorów, w tym:

- pomoc przy wyborze lokalizacji inwestycji w Polsce,
- dostosowane do potrzeb inwestorów wizyty w Polsce,
- informacje na temat otoczenia prawnego i gospodarczego Polski,
- informacje na temat dostępnych zachęt inwestycyjnych,
- ułatwianie kontaktów z władzami centralnymi i lokalnymi,
- identyfikację dostawców i wykonawców,
- opiekę nad inwestorami działającymi na terenie Polski (wsparcie reinwestycji w Polsce).

Oprócz **Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) OECD** prowadzi także Punkt Informacyjny dla firm, które są zainteresowane Funduszami Europejskimi. Działalności Agencji jest wspierana przez **Regionalne Ośrodki Pomocy Inwestorom**. Dzięki szkoleniom i stałemu wsparciu Agencji, ośrodki zapewniają kompleksowe usługi dla inwestorów na poziomie województwa.

Na stronie internetowej **www.paiz.gov.pl** inwestor znajdzie wszystkie niezbędne informacje o Polsce, polskiej gospodarce, regulacjach prawnych oraz inne szczegółowe informacje, które mogą być przydatne dla każdej firmy chcącej prowadzić swoją działalność na terenie Polski.

W 2011 roku zostało powołane Centrum Współpracy Gospodarczej PAIiIZ Chiny - Polska zapewniając kompleksowe informacje o możliwościach inwestycyjnych w Polsce oraz oferując wsparcie dla chińskich firm w trakcie procesu inwestycyjnego. Centrum jest odpowiedzialne za: promocję Polski jako lokalizacji dla inwestycji zagranicznych, identyfikację źródeł zagranicznych inwestycji bezpośrednich, wspieranie misji i delegacji z Chin, przygotowywanie analiz i informacji, utrzymując stały kontakt z chińskimi firmami działającymi w Polsce. Więcej informacji o projekcie „Go China” można znaleźć na stronie: **www.gochina.gov.pl**.

Od 2013 roku natomiast PAIiIZ realizuje program "Go Africa". Jego celem jest zachęcenie polskich przedsiębiorców do wejścia na rynki afrykańskie jak również promocja Polski w Afryce. By cel ten został osiągnięty PAIiIZ organizuje: misje rozpoznawcze do krajów afrykańskich, udział polskich przedsiębiorców w targach, konferencjach, seminariach i warsztatach w Polsce jak również w Afryce. Ponadto Agencja przygotowuje publikacje o rynkach afrykańskich. Więcej informacji o projekcie "Go Africa" można znaleźć na stronie: **www.goafrica.gov**.

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są corocznie publikowane od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport stanowi streszczenie raportów wojewódzkich. Składa się z tabelarycznych syntetycznych prezentacji najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem ocen atrakcyjności inwestycyjnej.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie **rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej**, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki.

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona do poziomu województw ze względu na dostępność danych statystycznych.

¹ Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: *POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions*, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Województwo dolnośląskie należy do trzech najbardziej atrakcyjnych inwestycyjnie regionów Polski obok województw mazowieckiego i śląskiego.

Jego atutami są:

- wysoki poziom rozwoju gospodarczego, znacznie przekraczający średnią krajową,
- bardzo korzystne położenie geopolityczne, z uwagi na sąsiedztwo Niemiec i Republiki Czeskiej, a także atrakcyjne położenie względem rynków zbytu tworzonych przez aglomeracje praską, berlińską i warszawską,
- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa (drogowa, kolejowa, wodna, lotnicza) i teleinformatyczna:
 - dogodne połączenia drogowe: autostrada A4, drogi międzynarodowe E40, E36, E65 i E67,
 - rozbudowany system linii kolejowych: międzynarodowe linie kolejowe: E30 i E59,
 - dobrze rozwinięta sieć transportu wodnego (system wodny Odry umożliwia transport barkami rzeczny z Dolnego Śląska do zespołu portowego Szczecin – Świnoujście, a poprzez kanały Odra -Sprewa i Odra – Hawela, Dolny Śląsk został włączony do systemu żeglugi śródlądowej Europy zachodniej),
 - port lotniczy Wrocław - Strachowice im. Mikołaja Kopernika, umożliwiający połączenia zagraniczne z Frankfurtem, Monachium, Londynem, Kopenhagą, Mediolanem, Dublinem, Nottingham, Dortmundem, Shannon, Glasgow, Liverpoolem, Sztokholmem, Cork oraz Rzymem,
 - bardzo dobry dostęp do Internetu (pod tym względem województwo należy do najwyżej ocenianych regionów w Polsce),
- obecność licznych uczelni wyższych, wśród których licznie są reprezentowane najlepsze w Polsce jednostki naukowe,
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługują: Hala Stulecia we Wrocławiu oraz Kościoły Pokoju w Świdnicy i Jaworze – obiekty światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Sudety, Przedgórze Sudeckie) stwarzają podstawy dla rozwoju usług turystycznych
- wysoki poziom rozwoju przemysłu, co uwidacznia specjalizacja tego regionu w prowadzeniu nowoczesnych rodzajów produkcji przemysłowej (przemysł środków transportu, farmaceutyczny, elektronika użytkowa, sprzęt AGD i RTV),
- wysoko rozwinięte rolnictwo, w tym szczególnie produkcja roślinna, stanowiąca fundament rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
- liczne podstrefy ekonomiczne, oferujące dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej inwestorom.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa dolnośląskiego

Wyszczególnienie	Województwo dolnośląskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	47140,9	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2909997	38495659	7,60%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	39855	454986	8,80%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	17550	271333	6,50%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	1056	15568	6,80%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 5,6% sektor przemysłowy 34,8% sektor usługowy 59,6%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	5339,6	79942,6	6,70%
Kapitał spółek w 2012r. (mln zł)	17507,2	206992	8,50%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - SSE Kamiennogórska - SSE Legnicka - SSE Tarnobrzeska - SSE Wałbrzyska 			
Oceny wyróżniające województwo dolnośląskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł kapitałochłonny klasa A Przemysł pracochłonny klasa A Handel i naprawy klasa A Turystyka i gastronomia klasa B		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł klasa A Handel i naprawy klasa C Turystyka i gastronomia klasa B Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa B		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	polkowicki, m.Wrocław, lubiński, m.Legnica, wrocławski, m.Jelenia Góra	

	Klasa B	głogowski, zgorzelecki, wołowski, świdnicki
Gminy	Klasa A	Wrocław (m), Lubin (m), Chojnów (m), Bolesławiec (m), Zgorzelec (m), Świdnica (m), Głogów (m), Karpacz (m), Złotoryja (m), Oleśnica (m), Jawor (m), Lubań (m), Legnica (m), Oława (m), Jelenia Góra (m), Polanica-Zdrój (m), Kłodzko (m), Kamienna Góra (m), Dzierżoniów (m), Świebodzice (m), Duszniki-Zdrój (m), Szczawno-Zdrój (m), Wałbrzych (m), Kudowa-Zdrój (m), Kowary (m), Bielawa (m), Świeradów-Zdrój (m), Piława Górna (m), Boguszów-Gorce (m), Jedlina-Zdrój (m), Zawidów (m), Piechowice (m), Szklarska Poręba (m), Jerzmanowa (w), Kobierzyce (w), Rudna (w), Lubin (w), Grębocice (w), Długołęka (w), Czernica (w), Warta Bolesławiecka (w), Polkowice (m-w), Brzeg Dolny (m-w), Siechnice (m-w), Bogatynia (m-w), Strzegom (m-w), Kąty Wrocławskie (m-w), Prochowice (m-w), Radków (m-w), Oborniki Śląskie (m-w), Żarów (m-w)
	Klasa B	Nowa Ruda (m), Kunice (w), Bolesławiec (w), Podgórzyn (w), Krośnice (w), Czarny Bór (w), Radwanice (w), Malczyce (w), Zgorzelec (w), Wisznia Mała (w), Strzelin (m-w), Jelcz-Laskowice (m-w), Syców (m-w), Wołów (m-w), Środa Śląska (m-w), Lądek-Zdrój (m-w), Pieńsk (m-w), Góra (m-w), Lubawka (m-w), Sobótka (m-w), Stronie Śląskie (m-w), Chocianów (m-w), Ząbkowice Śląskie (m-w), Szczytna (m-w), Mieroszów (m-w), Trzebnica (m-w), Gryfów Śląski (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2.909.997 mieszkańców, co stanowiło 7,6% ludności Polski. W województwie dolnośląskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,9% osób, produkcyjny: 64,1% i poprodukcyjny: 19,0% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 35 uczelni wyższych, w których kształci się 141.707 studentów, czyli 9,1% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 6,9% uczniów województwa, natomiast do techników 7,0%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 11,2%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 4011,5zł, czyli 106,4% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo dolnośląskie dostarczyło w 2012 r. 8,6% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 47140,9zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 2 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 209,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 59,5%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 5,5% i 34,8% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa ważną rolę odgrywają: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (19% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (9%), a także produkcja gumy i tworzyw (7%), produkcja artykułów spożywczych i wyrobów z metali (po 6%).

Duży potencjał rozwojowy województwa oraz wysoki poziom uprzemysłowienia spowodowały, że Dolny Śląsk jest czołowym producentem pojazdów samochodowych i ich części w skali całego kraju (19% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku).

Województwo ma szczególnie silną pozycję wśród województw zajmujących się produkcją komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (32% krajowej ich produkcji sprzedanej). Wyróżnia się także jako region produkujący skórę i wyroby skórzane (25%), wyroby tekstylne (20%), wyroby z gumy i tworzyw (11%), urządzenia elektryczne (11%), maszyny i urządzenia (11%) oraz produkty z metali (9%).

W odniesieniu do większości z wymienionych sektorów województwo podwyższyło w ostatnich trzech latach swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej. Dotyczy to działów:

- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli,
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów tekstylnych,
- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa dolnośląskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: górnictwo i przetwórstwo rud miedzi, węgla brunatnego, wydobywanie surowców skalnych mineralnych, produkcję tkanin, produkcję artykułów spożywczych i napojów, produkcję wyrobów z drewna, produkcję wyrobów chemicznych, produkcję maszyn i urządzeń elektrycznych, produkcję maszyn i aparatury elektrycznej, produkcję wyrobów szklarsko-ceramicznych oraz produkcję podzespołów i części pojazdów mechanicznych.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie dolnośląskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa dolnośląskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: motoryzacyjny, elektromaszynowy, high-tech oraz BPO.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kamiennogórską, Legnicką, Tarnobrzeską i Wałbrzyską, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kamiennogórska**, podstrefy: Dobroszyce (w), Gryfów Śląski (m-w), Janowice Wielkie (w), Jawor (m), Jelenia Góra (m), Kamienna Góra (m), Kamienna Góra (w),

Lubań (m), Lubawka (m-w), Nowogrodzic (m-w), Piechowice (m), Prusice (m-w), Zgorzelec (m), Żmigród (m-w),

- **SSE Legnicka**, podstrefy: Chojnów (m), Chojnów (w), Głogów (m), Gromadka (w), Legnica (m), Legnickie Pole (w), Lubin (m), Miękinia (w), Polkowice (m-w), Prochowice (m-w), Przemków (m-w), Środa Śląska (m-w), Złotoryja (m),
- **SSE Tarnobrzaska**, podstrefa: Kobierzyce (w),
- **SSE Wałbrzyska**, podstrefy: Bielawa (m), Bolesławiec (m), Brzeg Dolny (m-w), Bystrzyca Kłodzka (m-w), Długołęka (w), Dzierżoniów (m), Góra (m-w), Jelcz-Laskowice (m-w), Kłodzko (m), Kłodzko (w), Kudowa-Zdrój (m), Nowa Ruda (m), Nowa Ruda (w), Oleśnica (m), Oława (m), Oława (w), Piława Górna (m), Strzegom (m-w), Strzelin (m-w), Syców (m-w), Świdnica (m), Świdnica (w), Świebodzice (m), Twardogóra (m-w), Wałbrzych (m), Wiązów (m-w), Wołów (m-w), Wrocław (m), Ząbkowice Śląskie (m-w), Żarów (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

2. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w środkowej części kraju. Jego wizytówką jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, które stało się podstawą rozwoju inwestycji w przemysł spożywczy. Ponadto z uwagi na tradycje przemysłowe i dostosowane do jego potrzeb szkolnictwo region jest atrakcyjnym miejscem lokalizacji inwestycji przemysłowych.

Do atutów województwa należą:

- położenie w centrum Polski, gdzie krzyżują się ważne szlaki transportowe, w tym linie należące do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, co ułatwia dostęp do polskich rynków i dostawców, tak polskich, jak i zagranicznych,
- dobry dostęp do infrastruktury społecznej, w tym szczególnie do jednostek medycznych i uzdrowiskowo-sanatoryjnych,
- bogate zaplecze naukowo – badawcze,
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługuje zespół staromiejski Torunia wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Pojezierze Kujawskie z solankami), stwarzające podstawy dla rozwoju usług turystycznych i związanych z ochroną zdrowia,

- wysoko rozwinięte rolnictwo, zarówno produkcja roślinna jak i produkcja zwierzęca, stanowiące fundament rozwoju przemysłu spożywczego,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu chemicznego, środków transportu i elektroniki, co stanowi czynnik ułatwiający znalezienie kontrahentów, jak i absolwentów szkół wyższych i zawodowych o specjalizacjach potrzebnych inwestorom przemysłowym,
- dobre warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- obecność ośrodków wspierających przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii w Toruniu.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 2.

Tabela 2. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	33888,1	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2092564	38495659	5,4%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	21561	21561	4,7%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	454986	454986	5,3%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	14256	14256	4,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 15,4% sektor przemysłowy 30,1% sektor usługowy 54,5%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	785,0	79942,6	1,0%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	3129,8	206992,3	1,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Pomorska SSE			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Przemysł klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			

Powiaty	Klasa A	m. Toruń, m. Włocławek, m. Bydgoszcz, m. Grudziądz
	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Toruń (m), Inowrocław (m), Włocławek (m), Bydgoszcz (m), Grudziądz (m), Chełmża (m), Chełmno (m), Wąbrzeźno (m), Ciechocinek (m), Golub-Dobrzyń (m), Brodnica (m), Osielesko (w), Solec Kujawski (m-w), Świecie (m-w)
	Klasa B	Kowal (m), Radziejów (m), Rypin (m), Aleksandrów Kujawski (m), Lipno (m), Białe Błota (w), Łysomice (w), Wielka Nieszawka (w), Janikowo (m-w), Barcin (m-w), Nakło nad Notecią (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2 092 564 mieszkańców, co stanowiło 5,4% ludności Polski. W województwie kujawsko-pomorskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,5% osób, produkcyjny: 63,7% i poprodukcyjny: 17,8% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 22 uczelnie wyższych, w których kształcą się 694 866 tys. studentów, czyli 4,5% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7,0% uczniów województwa, natomiast do techników 5,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 15,8%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3303,0zł, czyli 87,6% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo kujawsko-pomorskie dostarczyło w 2012 r. 4,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 33888,1zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 173,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług w wysokości 54,5%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 15,4% i 30,1% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa kujawsko-pomorskiego ważną rolę odgrywają: produkcja artykułów spożywczych (28% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja papieru i wyrobów z papieru (13%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (11%), oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych i produkcja wyrobów z metali (po 9%).

Tradycje przemysłowe województwa oraz korzystne położenie transportowe względem rejonów zaopatrzeniowych spowodowały, że województwo kujawsko-pomorskie jest czołowym producentem papieru i wyrobów z papieru w skali całego kraju (20% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku).

Województwo ma też ważną pozycję wśród województw zajmujących się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (10% krajowej ich produkcji sprzedanej) oraz artykułów spożywczych (7%), wyrobów z gumy i tworzyw (7%), Dostarcza ponadto po około 6% krajowej produkcji poligraficznego, metalowego (wyroby z metali) i mebli.

W odniesieniu do większości z wymienionych sektorów województwo kujawsko-pomorskie podwyższyło lub utrzymało w ostatnich trzech latach swoją pozycję konkurencyjną, mierzona udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej. Dotyczy to działów:

- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń.
- produkcja mebli.
- produkcja maszyn i urządzeń.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: sektor rolno-spożywczy, a także dziedziny wzmacniające innowacyjność województwa oraz rozwój otoczenia biznesu.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie kujawsko-pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: eelektroniczny, elektromaszynowy, chemiczny i spożywczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalną Strefę Ekonomiczną **Pomorską, w następujących podstrefach**: Barcin (m-w), Bydgoszcz (m), Grudziądz (m), Kowalewo Pomorskie (m-w), Łysomice (w), Rypin (m), Świecie (m-w), Toruń (m), Wąbrzeźno (w), Włocławek (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

3. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Województwo lubelskie jest położone w środkowowschodniej Polsce. Odznacza się wyjątkowo korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw. Czystość środowiska przyrodniczego,

wielokulturowość oraz walory turystyczne (szczególnie Stare Miasto w Zamościu, wpisane na Listę światowego dziedzictwa UNESCO, parki narodowe: Poleski i Roztoczański oraz 16 parków krajobrazowych) stwarzają tu dobre warunki rozwoju turystyki oraz rozwoju produkcji wyrobów regionalnych, w tym żywności ekologicznej.

Ponadto atutami województwa są:

- korzystne położenie na międzynarodowym szlaku transportowym - paneuropejskim korytarzu Wschód-Zachód, co umożliwia dostęp do rynków zagranicznych, szczególnie Ukrainy i Białorusi,
- stosunkowo niskie koszty pracy (wynagrodzenia koszty pracy: 87,9% średniej krajowej), przy jednoczesnym dostępie do wykwalifikowanych kadr w miastach regionu,
- duży potencjał naukowo-badawczy, dzięki ważnej roli ośrodka lubelskiego w nauce polskiej i szkolnictwie wyższym. W roku 2010 do najlepszych w Polsce jednostek naukowych Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaliczyło: Instytut Nawozów Sztucznych w Puławach, Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach, Wydział Nauk Humanistycznych, Wydział Nauk Społecznych oraz Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelski Jana Pawła II, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Medyczny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie, Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, a także Instytut Europy Środkowo – Wschodniej w Lublinie,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w odniesieniu o przemysłu środków transportu, maszynowego, chemicznego oraz spożywczego,
- predyspozycje do rozwoju BPO z uwagi na dostęp do wykwalifikowanych kadr, przy jednoczesnym niewysokim poziomie oczekiwań płacowych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 3.

Tabela 3. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa lubelskiego

Wyszczególnienie	Województwo lubelskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	28374,6	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2156150	38495659	5,6%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	27326	454986	6,0%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	17420	271333	6,4%

Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	958	15568	6,2%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 26,5%		12,0%
	sektor przemysłowy 21,8%		30,5%
	sektor usługowy 51,7%		57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	520,4	79942,6	0,7%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	1526,0	206992,3	0,7%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> – Mielecka – Starachowicka – Tarnobrzaska 			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m. Zamość, m. Lublin, m. Chełm, m. Biała Podlaska	
	Klasa B	łęczyński	
Gminy	Klasa A	Zamość (m), Świdnik (m), Lublin (m), Chełm (m), Kraśnik (m), Lubartów (m), Puławy (m), Tomaszów Lubelski (m), Łuków (m), Radzyń Podlaski (m), Biała Podlaska (m), Włodawa (m), Biłgoraj (m), Rejowiec Fabryczny (m), Międzyrzec Podlaski (m), Puchaczów (w), Łęczna (m-w)	
	Klasa B	Stoczek Łukowski (m), Krasnystaw (m), Terespol (m), Dęblin (m), Hrubieszów (m), Wólka (w), Lubartów (w), Niemce (w), Jastków (w), Poniatowa (m-w), Janów Lubelski (m-w), Parczew (m-w), Kazimierz Dolny (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2156150 mieszkańców, co stanowiło 5,6% ludności Polski. W województwie lubelskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,4% osób, produkcyjny: 62,7% i poprodukcyjny: 18,9% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 19 uczelni wyższych, w których kształci się 85876 studentów, czyli 5,5% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 4,8% uczniów województwa, natomiast do techników 5,7%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 12,6%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3379,0zł, czyli 87,3% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo lubelskie dostarczyło w 2012 r. 3,8% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 28374,6zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 15 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 178,9%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 51,7%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 26,5% i 21,8% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa lubelskiego można zauważyć wyraźną specjalizację w produkcji artykułów spożywczych (24% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku). Wśród pozostałych działów przemysłu wyróżnić można jedynie produkcję napojów (5%), produkcję maszyn i urządzeń oraz produkcję wyrobów z metali (po 4%).

Region jest czołowym producentem napojów w skali całego kraju (8% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku).

W ostatnich trzech latach województwo lubelskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja maszyn i urządzeń.
- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.
- produkcja wyrobów farmaceutycznych.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie lubelskim może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa lubelskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: elektroniczny, elektromaszynowy, chemiczny i spożywczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez **Specjalne Strefy Ekonomiczne: Mielecką, Starachowicką i Tarnobrzeską, w następujących podstrefach:**

- **SSE Mielecka** podstrefy: Lubartów (m), Lublin (m), Radzyń Podlaski (m), Zamość (m),
- **SSE Starachowicka** podstrefy: Puławy (m),
- **SSE Tarnobrzeska** podstrefy: Horodło (w), Janów Lubelski (m-w), Kraśnik (m), Łuków (m), Łuków (w), Poniatowa (m-w), Ryki (m-w), Tomaszów Lubelski (m), Tomaszów Lubelski (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

4. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Województwo lubuskie usytuowane jest w środkowo – zachodniej części Polski, graniczy z Niemcami, co stanowi ważny element ułatwiający międzynarodową współpracę gospodarczą. Czternaście przejść granicznych oraz przynależność do Euroregionu Pro Europa Viadrina oraz Euroregionu "Sprewa-Nysa-Bóbr" zapewniają dobre warunki współpracy gospodarczej. Głównymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi i administracyjnymi, a zarazem najbardziej atrakcyjnymi miejscami dla inwestorów są Gorzów Wielkopolski, stanowiący siedzibę administracji rządowej oraz Zielona Góra - siedziba władz samorządowych.

Atuty województwa to:

- bardzo korzystne położenie geopolityczne, przy granicy zachodniej, co umożliwia dostęp do atrakcyjnego rynku zbytu Niemiec oraz innych krajów Europy zachodniej,
- korzystne położenie na międzynarodowym szlaku transportowym - paneuropejskim korytarzu Wschód-Zachód, co umożliwia dostęp do rynków zagranicznych,
- bardzo dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna regionalna, zarówno drogowa i kolejowa, dobrze rozwinięta infrastruktura przygraniczna,
- dobrze rozwinięta sieć transportu wodnego (system wodny Odry umożliwia transport do zespołu portowego Szczecin – Świnoujście, a poprzez kanały Odra -Sprewa i Odra – Hawela region został włączony do systemu żeglugi śródlądowej Europy zachodniej,
- bardzo dobry dostęp do Internetu (pod tym względem województwo należy do najwyższej ocenianych regionów w Polsce),
- aktywność w obrębie euroregionów, elementem wyróżniającym Ziemię Lubuską jest transgraniczna lokalizacja międzynarodowego uniwersytetu „Viadrina” kształcącego, między innymi na kierunkach: zarządzanie, zarządzanie międzynarodowe, ekonomia, international business administration, prawo niemieckie, polsko-niemieckie wykształcenie prawnicze, kulturoznawstwo,
- bardzo duża lesistość, atrakcje turystyczne (zwłaszcza Park Mużakowski w gminie Łęknica, wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) oraz liczne jeziora sprzyjające rozwojowi turystyki.

Dobre warunki rozwoju przemysłu dzięki obecności szkół wyższych prowadzących kierunki politechniczne oraz atrakcyjne oferty specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 4.

Tabela 4. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa lubuskiego

Wyszczególnienie	Województwo lubuskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	34282,0	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1021470	38495659	2,7%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	5996	454986	1,3%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	6417	271333	2,4%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	405	15568	2,6%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 8,7% sektor przemysłowy 33,2% sektor usługowy 58,1%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	605,9	79942,6	0,8%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	1958,1	206992,3	0,9%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Kostrzyńsko-Słubicka SSE - Wałbrzyska SSE 			
Oceny wyróżniające województwo lubuskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m. Zielona Góra, m. Gorzów Wielkopolski	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Zielona Góra (m), Gorzów Wielkopolski (m), Nowa Sól (m), Żary (m), Kostrzyn nad Odrą (m), Gubin (m), Żagań (m), Łęknica (m), Słubice (m-w)	
	Klasa B	Lubrza (w), Kłodawa (w), Zielona Góra (w), Babimost (m-w), Sulechów (m-w), Zbąszynek (m-w), Świebodzin (m-w), Skwierzyna (m-w), Wschowa (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 1 021 470 mieszkańców, co stanowiło 2,7% ludności Polski. W województwie lubuskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,4% osób, produkcyjny: 64,4% i poprodukcyjny: 17,2% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 8 uczelni wyższych, w których kształci się 19 000 studentów, czyli 1,2% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 3,1% uczniów województwa, natomiast do techników 2,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 13,1%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3 293,5zł, czyli 94,0% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo lubuskie dostarczyło w 2012 r. 2,2% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 34 282,0zł, przy średniej dla Polski 41 439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 9 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 181,9%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług - 58,1% i przemysłu (33,2%), podczas gdy na sektor rolniczy przypada analogicznie 8,7% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa lubuskiego można zauważyć wybijają się kilka działów takie jak: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (16% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania. (14%), produkcja artykułów spożywczych (10%), produkcja papieru i wyrobów z papieru (9%).

Region jest czołowym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (13% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku), skór i wyrobów ze skór wyprawionych w skali całego kraju (10%) oraz papieru i wyrobów z papieru (7%).

W ostatnich trzech latach województwo lubuskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawianych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- produkcja mebli,
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa lubuskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: celulozowo-papierniczy, drzewny, elektroniczny, spożywczy, szklarski i ceramika budowlana, maszynowy, biotechnologia

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie lubuskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa łódzkiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- motoryzacyjny i elektroniczny,
- drzewny i papierniczy,
- spożywczy,
- szklarski.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kostrzyńsko-Słubicka, Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kostrzyńsko-Słubicka** podstrefy: Bytom Odrzański (m-w), Czerwieńsk (m-w), Dobiegniew (m-w), Gorzów Wielkopolski (m), Gubin (m), Gubin (w), Kargowa (m-w), Kostrzyn nad Odrą (m), Koźuchów (m-w), Lubsko (m-w), Międzyrzecz (m-w), Nowa Sól (m), Rzepin (m-w), Skwierzyna (m-w), Słubice (m-w), Sulęcín (m-w), Zielona Góra (m), Zielona Góra (w),
- **SSE Wałbrzyska** podstrefy: Szprotawa (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

5. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Województwo łódzkie jest położone w centrum Polski, a zarazem w centrum Europy. Jest to region o tradycjach przemysłowych, kojarzony z włókiennictwem i przemysłem odzieżowym. Obecnie w oparciu o trzecie pod względem liczby mieszkańców miasto w Polsce - Łódź, rozwijają się dynamicznie w tym regionie inne rodzaje przemysłu, szczególnie produkcja sprzętu AGD oraz biotechnologiczny.

Atuty województwa stanowią:

- znakomite położenie komunikacyjne - w województwie powstaje węzeł autostrad (w okolicach Strykowa), dzięki czemu województwo będzie miało najlepszą w Polsce lokalizację dla inwestycji przeznaczonych na rynek krajowy,
- dostęp do dużych zasobów pracy, nie tylko w postaci tanich pracowników o niskich kwalifikacjach, ale także wykwalifikowanych pracowników, co jest możliwe dzięki obecności licznych szkół wyższych oraz szkolnictwa zawodowego,

- duży potencjał naukowo - badawczy łódzkich szkół wyższych i ośrodków naukowych,
- znaczne zasoby duże zasoby węgla brunatnego, dzięki czemu województwo dysponuje nadwyżką taniej energii elektrycznej,
- bardzo duże zasoby wód termalnych, które mogą być podstawą rozwoju energii odnawialnej oraz rozwoju funkcji uzdrowiskowych regionu,
- atrakcyjne oferty inwestycyjne dla inwestorów w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 5.

Tabela 5. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa łódzkiego

Wyszczególnienie	Województwo łódzkie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	38656,0	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2513093	38495659	6,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	25846	454986	5,7%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	17365	271333	6,4%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	1248	15568	8,0%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 13,2% sektor przemysłowy 31,6% sektor usługowy 55,2%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	2565,1	79942,6	3,2%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	5096,1	206992,3	2,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Łódzka SSE – Starachowicka SSE			
Oceny wyróżniające województwo łódzkie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa C Przemysł pracochłonny klasa C Handel klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Handel klasa B Turystyka klasa C		

Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	bełchatowski, m.Skierniewice, m.Łódź, m.Piotrków Trybunalski
	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Bełchatów (m), Rawa Mazowiecka (m), Pabianice (m), Łódź (m), Skierniewice (m), Piotrków Trybunalski (m), Zgierz (m), Tomaszów Mazowiecki (m), Łowicz (m), Konstantynów Łódzki (m), Kutno (m), Brzeziny (m), Zduńska Wola (m), Łęczyca (m), Radomsko (m), Kleszczów (w), Andrespol (w), Nowosolna (w), Ksawerów (w), Aleksandrów Łódzki (m-w), Rzgów (m-w)
	Klasa B	Głowno (m), Sieradz (m), Ozorków (m), Pabianice (w), Sulmierzyce (w), Rawa Mazowiecka (w), Szczerców (w), Stryków (m-w), Tuszyn (m-w), Wieluń (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2513093 mieszkańców, co stanowiło 6,5% ludności Polski. W województwie łódzkim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,0% osób, produkcyjny: 62,4% i poprodukcyjny: 20,6% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 29 uczelni wyższych, w których kształcą się 92153 studentów, czyli 6,0% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 5,2% uczniów województwa, natomiast do techników 5,8%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 12,4%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3546,3zł, czyli 95,9% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo łódzkie dostarczyło w 2012 r. 6,1% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 38656,0zł, przy średniej dla Polski 41439,1 zł. Wynik ten plasuje województwo na 6 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 183,4%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 55,2%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 13,2% i 31,6% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa łódzkiego wybijają się kilka działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (24% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (7%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (6%).

Region jest czołowym producentem odzieży (31% krajowej produkcji sprzedanej w 2013), wyrobów tekstylnych (24%), wyrobów farmaceutycznych (13%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (11%), artykułów spożywczych (8%), produktów z gumy i tworzyw sztucznych (7%). Ma też 7 - procentowy udział w krajowym rynku poligrafii i reprodukcji zapasowych nośników informacji.

W ostatnich trzech latach województwo łódzkie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku wielu działów przemysłu:

- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- produkcja mebli,
- produkcja wyrobów farmaceutycznych,
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli,
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja papieru i wyrobów z papieru.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa łódzkiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: energetyka, logistyka, włókiennictwo, rolno-spożywczy, budowlany, chemiczny, biotechnologia

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie łódzkim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa łódzkiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- branża włókiennicza, odzieżowa i dziewiarska,
- zaawansowane materiały budowlane,
- medycyna, farmacja, kosmetyki,
- energetyka, w tym odnawialne źródła energii,
- innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze,
- media, informatyka i telekomunikacja,
- mechatronika.

Inwestycje te w większości przypadków mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Katowicka SEZ, Łódzka SEZ, Starachowicka SEZ, w następujących podstrefach:**

- **SSE Łódzka** podstrefy: Aleksandrów Łódzki (m-w), Bełchatów (m), Brójce (w), Kleszczów (w), Koluszki (m-w), Konstantynów Łódzki (m), Ksawerów (w), Kutno (m), Łęczyca (m), Łowicz (m), Łódź (m), Opoczno (m-w), Ozorków (m), Paradyż (w), Piotrków Trybunalski (m), Radomsko (m), Rawa Mazowiecka (m), Sieradz (m), Skierniewice (m), Sławno (w), Stryków (m-w), Tomaszów Mazowiecki (m), Tomaszów Mazowiecki (w), Ujazd (w), Widawa (w), Wieluń (m-w), Wola Krzysztoporska (w), Wolbórz (m-w), Wróblew (w), Zduńska Wola (m), Żelów (m-w), Zgierz (m), Zgierz (w), Żychlin (m-w),

- SSE Starachowicka podstrefy: Mniszków (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

6. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Województwo małopolskie jest położone w środkowo-południowej części kraju, graniczy ze Słowacją. Jest to ważny region dla polskiej turystyki z uwagi na atrakcyjne tereny górskie na południu województwa (Tatry i Podhale) oraz liczne zabytki kulturowe. Szczególną rolę dla Małopolski, a także dla gospodarki całej Polski pełni Kraków, dawna stolica Polski, obecnie drugie pod względem wielkości miasto w Polsce. Małopolskę wyróżnia bardzo duża gęstość zaludnienia, co wynika przede wszystkim z rozdrobnienia agrarnego.

Atuty województwa stanowią:

- dogodne połączenia komunikacyjne: główny korytarz tranzytowy z Europy Zachodniej na Ukrainę (autostrada A4), sprzyjające połączenia kolejowe (przez region przebiega również europejski korytarz transportowy TINA III); międzynarodowe lotnisko Kraków– Balice (drugie pod względem wielkości w Polsce); sześć drogowych przejść granicznych oraz jedno kolejowe w Leluchowie,
- duży potencjał naukowy i badawczy krakowskich uczelni wyższych oraz ośrodków naukowych, wśród których bardzo liczną grupę stanowią jednostki naukowe zaklasyfikowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do najwyższej kategorii
- znaczne zasoby pracy, zarówno niskokwalifikowanej o małych oczekiwaniach płacowych, jak i specjalistów o wysokich kwalifikacjach,
- bardzo duże walory turystyczne, szczególnie należy wyróżnić obiekty należące do listy światowego dziedzictwa UNESCO, takie jak: **Stare Miasto w Krakowie, Auschwitz-Birkenau. Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945), Zabytkowa Kopalnia Soli w Wieliczce, Kalwaria Zebrzydowska: manierystyczny zespół architektoniczny i krajobrazowy oraz park pielgrzymkowy, a także drewniane kościoły południowej Małopolski - Binarowa, Blizne, Lipnica Murowana, Sękowa) a także walory przyrodnicze obszarów górskich i Pogórza Karpackiego,**
- Zachęty inwestycyjne dla inwestorów oferowane w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 6.

Tabela 6. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa małopolskiego

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
------------------	-------------------------	--------	--

Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	35163,6	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	3360581	38495659	8,7%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	53988	454986	11,9%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	26649	271333	9,8%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	1315	15568	8,4%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 11,9%		12,0%
	sektor przemysłowy 31,4%		30,5%
	sektor usługowy 56,7%		57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	2986,2	79942,6	3,7%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	13148,5	206992,3	6,4%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Katowicka - Krakowska - Mielecka 			
Oceny wyróżniające województwo małopolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa B Przemysł kapitałochłonny klasa B Przemysł pracochłonny klasa B Handel klasa C Turystyka klasa B Edukacja klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Przemysł klasa C Turystyka klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa A		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Kraków, m.Tarnów, m.Nowy Sącz	
	Klasa B	myślenicki, wielicki, oświęcimski, olkuski	
Gminy	Klasa A	Kraków (m), Oświęcim (m), Gorlice (m), Limanowa (m), Bochnia (m), Tarnów (m), Nowy Sącz (m), Bukowno (m), Mszana Dolna (m), Sucha Beskidzka (m), Zielonki (w), Zabierzów (w), Wielka Wieś (w), Mogilany (w), Kłaj (w), Bolesław (w), Tarnów (w), Klucze (w), Niepołomice (m-w), Myślenice (m-w), Olkusz (m-w), Skawina (m-w), Wieliczka (m-w), Kęty (m-w), Zator (m-w), Andrychów (m-w), Alwernia (m-w), Dobczyce (m-w), Wadowice (m-w), Chrzanów (m-w), Świątniki Górne (m-w), Krynica-Zdrój (m-w), Trzebinia (m-w), Brzeszcze (m-w)	

	Klasa B	Zakopane (m), Grybów (m), Nowy Targ (m), Jordanów (m), Siepraw (w), Liszki (w), Michałowice (w), Łapanów (w), Przeciszów (w), Sękowa (w), Osiek (w), Trzciana (w), Dębno (w), Tymbark (w), Bochnia (w), Skrzyszów (w), Żegocina (w), Kocmyrzów-Luborzycza (w), Polanka Wielka (w), Pcim (w), Spytkowo (w), Jerzmanowice-Przegonia (w), Oświęcim (w), Chełmec (w), Rzezawa (w), Krzeszowice (m-w), Wolbrom (m-w), Libiąż (m-w), Chełmek (m-w), Brzesko (m-w), Piwniczna-Zdrój (m-w), Muszyna (m-w), Sułkowice (m-w), Skała (m-w), Nowy Wiśnicz (m-w)
--	---------	---

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 3360581 mieszkańców, co stanowiło 8,7% ludności Polski. W województwie małopolskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,2% osób, produkcyjny: 63,1% i poprodukcyjny: 17,7% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 32 uczelnie wyższych, w których kształci się 189609 studentów, czyli 12,2% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 10,4% uczniów województwa, natomiast do techników 9,4%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 10,0%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3614,9zł, czyli 124,8% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo małopolskie dostarczyło w 2012 r. 7,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 35163,6zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 7 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 192,0%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 56,7%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11,9% i 31,4% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa ważną rolę odgrywają: produkcja artykułów spożywczych (16% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja wyrobów z metali (8%), produkcja urządzeń elektrycznych (6%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (5%) i metali (5%).

Tradycje hodowlane spowodowały, że Małopolska jest ważnym producentem skór i wyrobów wyprawianych ze skóry w skali całego kraju (19% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku). Wyróżnia się także jako region wytwarzający metale (9%) i wyroby z metali (9%), urządzenia elektryczne (9%) oraz odzież (7%).

W odniesieniu do większości z wymienionych sektorów województwo podwyższyło w ostatnich trzech latach swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej. Dotyczy to działów:

- produkcja artykułów spożywczych
- produkcja wyrobów z metali

- produkcja skóry i wyrobów wyprawianych ze skóry,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń.
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych,
- produkcja maszyn i urządzeń
- produkcja wyrobów tekstylnych.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa małopolskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: edukacja, szkolnictwo wyższe i nauka, społeczeństwo informacyjne, sektor naukowo-badawczy i sektor zaawansowanych technologii oraz turystyka i kultura.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie małopolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa małopolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- biotechnologia i nauki o życiu,
- energia zrównoważona,
- ICT/BPO/SSC,
- chemia,
- produkcja metali i wyroby metalowe,
- elektrotechnika i przemysł maszynowy,
- przemysły kreatywne, w tym czasu wolnego.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Katowicka, Krakowska, Mielecka, w następujących podstrefach:**

- **SSE Katowicka**, podstrefy: Myślenice (m-w),
- **SSE Krakowska**, podstrefy: Andrychów (m-w), Bochnia (m), Bochnia (w), Bukowno (m), Chełmek (m-w), Chrzanów (m-w), Czorsztyn (w), Dąbrowa Tarnowska (m-w), Dobczyce (m-w), Gdów (w), Kraków (m), Limanowa (m), Niepołomice (m-w), Nowy Sącz (m), Oświęcim (m), Skawina (m-w), Słomniki (m-w), Tarnów (m), Trzebinia (m-w), Wolbrom (m-w), Zabierzów (w), Zator (m-w),
- **SSE Mielecka**, podstrefy: Gorlice (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

7. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Województwo mazowieckie jest położone w środkowo-wschodniej części Polski na Nizinie Mazowieckiej. Jest to największy i zarazem najbardziej ludny region Polski. Stanowi najbardziej rozwinięte ekonomicznie i najbardziej atrakcyjne inwestycyjnie województwo, dystansując wszystkie regiony Polski pod względem produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca. Charakterystyczną cechą regionu jest zawansowana serwicyzacja, w której stosownie do wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego ważną rolę odgrywają nowoczesne usługi, takie jak pośrednictwo finansowe, usługi dla biznesu, telekomunikacja oraz edukacja. Ponadto na Mazowszu rozwinęły się prawie wszystkie gałęzie przemysłu, w tym szczególnie przemysł środków transportu i rafineryjno-petrochemiczny. Głównym ośrodkiem administracyjnym jest Warszawa, stolica Polski, która wraz ze swoją strefą podmiejską stanowi jeden z najbardziej atrakcyjnych inwestycyjnie obszarów w całym kraju.

Atuty województwa to:

- centralnie położenie na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych oraz lokalizacja w transeuropejskich korytarzach transportowych, zapewniających połączenie z większymi miastami kraju i Europy,
- największy w Polsce międzynarodowy port lotniczy - Lotnisko Chopina w Warszawie, na które przypada prawie 50% całości ruchu pasażerskiego w Polsce, port lotniczy obsługuje około 100 połączeń rejsowych w kraju i na świecie,
- obecność bardzo licznych uczelni i ośrodków naukowych,
- najwyższy w kraju poziom produktu krajowego brutto na osobę,
- duże zasoby pracy, zarówno o niskich kwalifikacjach i niskich oczekiwaniach płacowych, jak specjalistów rozmaitych dziedzin,
- bardzo wysoka wydajność pracy, rekompensująca stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń,
- obecność Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych - centrum kapitałowej Europy Środkowej i Wschodniej,
- zachęty inwestycyjne dla inwestorów oferowane w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 7.

Tabela 7. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa mazowieckiego

Wyszczególnienie	Województwo mazowieckie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	67996,0	41439,1	-

Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	5316840	38495659	13,8%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	79159	454986	17,4%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	38183	271333	14,1%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	2408	15568	15,5%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 11,0%		12,0%
	sektor przemysłowy 22,2%		30,5%
	sektor usługowy 66,8%		57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	39236,5	79942,6	49,1%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	98456,7	206992,3	47,6%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> – Łódzka SSE – Starachowicka SSE – Suwalska SSE – Tarnobrzeska SSE – Warmińsko-Mazurska SSE 			
Oceny wyróżniające województwo mazowieckie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł kapitałochłonny klasa A Przemysł pracochłonny klasa A Handel klasa A Turystyka klasa A Edukacja klasa A		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł klasa A Handel klasa A Turystyka klasa A Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa A		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	Warszawa, m.Siedlce, m.Ostrołęka, m.Płock, pruszkowski, piaseczyński, warszawski zachodni, grodziski, m.Radom	
	Klasa B	legionowski	
Gminy	Klasa A	Warszawa (m), Żąbki (m), Legionowo (m), Mińsk Mazowiecki (m), Pruszków (m), Piastów (m), Płońsk (m), Podkowa Leśna (m), Ostrołęka (m), Siedlce (m), Płock (m), Garwolin (m), Milanówek (m), Marki (m), Żyrardów (m), Pionki (m), Kobyłka (m), Ciechanów (m), Nowy Dwór Mazowiecki (m), Radom (m), Józefów (m), Sulejów (m), Ostrow Mazowiecka (m), Otwock (m), Mława (m), Maków Mazowiecki (m), Sokołów Podlaski (m), Zielonka (m), Sierpc (m), Sochaczew (m), Lesznowola (w), Michałowice (w), Raszyn (w), Nadarzyn (w), Stare Babice (w), Słupno (w), Nieporęt (w), Izabelin (w), Czosnów (w), Jaktorów (w), Piaseczno (m-w), Ożarów Mazowiecki (m-w), Konstancin-Jeziorna (m-w),	

		Grodzisk Mazowiecki (m-w), Wyszaków (m-w), Łomianki (m-w), Serock (m-w), Kozienice (m-w), Radzymin (m-w), Brwinów (m-w), Tarczyn (m-w), Błonie (m-w), Wołomin (m-w), Halinów (m-w), Grójec (m-w), Białobrzegi (m-w)
	Klasa B	Przasnysz (m), Węgrów (m), Gostynin (m), Rzekuń (w), Wieliszew (w), Siedlce (w), Radziejowice (w), Kołbiel (w), Garwolin (w), Różan (m-w), Góra Kalwaria (m-w), Karczew (m-w), Łosice (m-w), Mszczonów (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 wynosiła 5316840 mieszkańców, co stanowiło 13,8% ludności Polski. W województwie mazowieckim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,5% osób, produkcyjny: 62,5% i poprodukcyjny: 19,0% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 107 uczelni wyższych, w których kształcą się 294413 studentów, czyli 19,0% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 9,2% uczniów województwa, natomiast do techników 11,3%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 10,1%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 4707,5zł, czyli 124,8% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo mazowieckie dostarczyło w 2012 r. 22,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 67996,0zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 1 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 205,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 66,8%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11,0% i 22,2% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa mazowieckiego można zauważyć szczególną pozycję kilku działów takie jak: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (19 % wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja artykułów spożywczych (18%) oraz produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (7%).

Jako największy region w Polsce województwo mazowieckie zajmuje czołowe lokaty pod względem pozycji konkurencyjnej w zdecydowanej większości działów przemysłu. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż województwo odznacza się znacznymi udziałami w krajowej produkcji sprzedanej w takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych. (30% krajowej wartości produkcji sprzedanej),
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji. (28%),
- produkcja napojów (28%),

- produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (25%),
- produkcja artykułów spożywczych (24%),
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (23%),
- produkcja urządzeń elektrycznych (21%).

W ostatnich trzech latach województwo mazowieckie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych,
- produkcja urządzeń elektrycznych,
- produkcja maszyn i urządzeń.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa mazowieckiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: rolnictwo, przemysł, budownictwo, handel, usługi, turystyka (w szczególności zagraniczna), chemiczny, logistyka, sektor spożywczy, wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, rozwój teleinformatyzacji. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie mazowieckim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa mazowieckiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy
- budowlany
- BPO

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Łódzka, Starachowicka, Suwalska, Tarnobrzaska, Warmińsko-Mazurska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Łódzka**, podstrefy: Grodzisk Mazowiecki (m-w), Warszawa (m), Płock (m), Pruszków (m), Raciąż (m), Sochaczew (m), Żyrardów (m),
- **SSE Starachowicka**, podstrefy: Iłża (m-w), Szydłowiec (m-w),
- **SSE Suwalska**, podstrefy: Małkinia Górna (w),

- **SSE Tarnobrzaska**, podstrefy: Mińsk Mazowiecki (w), Nowe Miasto nad Pilicą (m-w), Ożarów Mazowiecki (m-w), Pilawa (m-w), Pionki (m), Przasnysz (w), Radom (m), Siedlce (m), Siedlce (w), Węgrów (m), Wyszków (m-w),
- **SSE Warmińsko-Mazurska**, podstrefy: Ciechanów (m), Ciechanów (w), Mława (m), Ostrołęka (m), Płońsk (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w większości podregionów województwa, za wyjątkiem Warszawy (15% - 35% do 31.12.2017 r., i 10% - 30% od 1.01.2018 r) i podregionu ciechanowsko-płockiego (20-40%), w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

8. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Województwo opolskie jest położone w południowo-zachodniej części Polski. Jest to region o bardzo intensywnym rolnictwie, dzięki czemu stanowi korzystne miejsce lokalizacji dla przemysłu spożywczego. Sprzyja temu nie tylko wysoki poziom kultury rolnej, ale i bardzo żyzne gleby. Opolszczyzna to region o długotrwałych tradycjach przemysłowych, szczególnie w dziedzinie przemysłu spożywczego, mineralnego, metalowego, maszynowego oraz chemicznego. Położenie przygraniczne oraz liczne przejścia graniczne (drogowe i kolejowe) predestynuje ten region do współpracy z Republiką Czeską oraz Niemcami.

Atuty województwa stanowią ponadto:

- Położenie na głównych krajowych i europejskich szlakach komunikacyjnych i transportowych (autostrada A 4),
 - Doskonały dostęp do żeglugi śródlądowej, dzięki Odrze oraz kanałowi Gliwice-Kędzierzyn Koźle (port w Kędzierzynie jest największym portem śródlądowym w Polsce),
 - Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, w tym dostęp do Internetu (województwo należy pod tym względem do przodujących w kraju),
 - Obecność uczelni wyższych,
 - Bogate zasoby dla przemysłu mineralnego - możliwość specjalizacji w sektorach wspierających przemysł budowlany,
- Wielokulturowość mieszkańców województwa, z czego wynika ich tolerancja i otwartość na napływ kapitału zagranicznego, cechą tę wzmacnia przynależność Opolszczyzny do Euroregionów Pradziad i Śląsk.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 8.

Tabela 8. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa opolskiego

Wyszczególnienie	Województwo opolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	33071,0	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1004416	38495659	2,6%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	10850	454986	2,4%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	6119	271333	2,3%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	346	15568	2,2%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 11,9% sektor przemysłowy 36,3% sektor usługowy 51,8%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	950,8	79942,6	1,2%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	1708,4	206992,3	0,8%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Katowicka - Starachowicka - Wałbrzyska 			
Oceny wyróżniające województwo opolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Handel klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m. Opole,	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Brzeg (m), Opole (m), Kędzierzyn-Koźle (m), Skarbimierz (w), Tułowice (w), Dobrzeń Wielki (w), Zdzeszowice (m-w), Prudnik (m-w), Namysłów (m-w), Gogolin (m-w)	
	Klasa B	Chrzastowice (w), Bierawa (w), Łubniany (w), Nysa (m-w), Krapkowice (m-w), Kluczbork (m-w), Ujazd (m-w), Grodków (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 wynosiła 1 004 416 mieszkańców, co stanowiło 2,6% ludności Polski. W województwie opolskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,4% osób, produkcyjny: 64,7% i poprodukcyjny: 18,9% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 6 uczelni wyższych, w których kształci się 30 975 studentów, czyli 2,0% studentów w skali kraju. Do szkół zasadniczych uczęszcza 3,1% uczniów województwa, natomiast do techników 2,7%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 12,3%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3 488,1zł, czyli 92,5% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo opolskie dostarczyło w 2012 r. 2,1% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 33 071 zł, przy średniej dla Polski 41 439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 11 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 179,2%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 51,8%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11,9% i 36,3% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa opolskiego wybija się kilka działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (16%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (16), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (14), a także produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (7%). Z uwagi na to, że województwo należy do najmniejszych regionów, poza produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (16) nie stanowi potentata na polskim rynku. Natomiast w ostatnich trzech latach województwo opolskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku wszystkich wcześniej wymienionych działów przemysłu.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa opolskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: chemiczny rolno-spożywczy budowlany oraz pozostałe: energetyczny, maszynowy, metalowy, drzewny, surowców niemetalicznych

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie opolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa opolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy,
- chemiczny,
- budowlany.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Katowicka, Łódzka, Starachowicka, Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Katowicka**, podstrefy: Głuchołazy (m-w), Gogolin (m-w), Kędzierzyn-Koźle (m), Kietrz (m-w), Krapkowice (m-w), Olesno (m-w), Strzelce Opolskie (m-w), Ujazd (m-w),
- **SSE Starachowicka**, podstrefy: Tułowice (w),
- **SSE Wałbrzyska**, podstrefy: Kluczbork (m-w), Namysłów (m-w), Nysa (m-w), Opole (m), Praszka (m-w), Prudnik (m-w), Skarbimierz (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

9. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Województwo podkarpackie położone jest na południowym wschodzie Polski. Graniczy ze Słowacją (na południu) i Ukrainą (na wschodzie). Region wyposażony jest w bogate złoża kopalniane takie jak: siarka, ropa naftowa oraz gaz ziemny, a także surowce mineralne: gipsy, piaskowce i wapień wydobywanych na bieżąco w czynnych, nowoczesnych kopalniach. Główne sektory gospodarki to: rolniczy, przemysłowy, wydobywczy, spożywczy, farmaceutyczny, lotniczy oraz informatyczny.

Głównymi atutami województwa są:

- rozwijający się przemysł lotniczy,
- silnie rozwinięty przemysł farmaceutyczny, informatyczny i spożywczy,
- powstanie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego w Rzeszowie,
- dobre połączenia komunikacyjne: międzynarodowy port lotniczy, autostrada A4, przebiegające przez województwo główne korytarze transportowe sieci TINA,
- surowce kopalniane takie jak: siarka, ropa naftowa oraz gaz ziemny, surowce mineralne, które wydobywane są głównie w jego górzystej, południowej części: piaskowce, wapień, gipsy (w tym gips alabastrowy), glinki ceramiczne, piaski (w tym piaski szklarskie) i żwiry, a także torf, wody mineralne i geotermalne,
- duże połacie lasów czynią województwo istotnym dostawcą drewna oraz dają możliwości wykorzystania biomasy drzewnej dla produkcji energii odnawialnych,
- dostępność wysoko wyszkolonych kadr zarządzających i technicznych zwłaszcza w przemyśle lotniczym, elektromaszynowym, chemicznym (Politechnika Rzeszowska i jest największą uczelnią techniczną południowo-wschodniej Polski, z jedynym w kraju ośrodkiem kształcenia pilotów lotnictwa cywilnego).

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 9.

Tabela 9. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa podkarpackiego

Wyszczególnienie	Województwo podkarpackie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	27713,9	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2129294	38495659	5,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	20524	454986	4,5%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	17549	271333	6,5%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	800	15568	5,1%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 17,9% sektor przemysłowy 30,3% sektor usługowy 51,8%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	3726,4	79942,6	4,7%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	2463,9	206992,3	1,2%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Krakowska - Krakowska/ Mielecka - Mielecka - Tarnobrzaska 			
Oceny wyróżniające województwo podkarpackie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Rzeszów, m.Krosno, m.Przemyśl, m.Tarnobrzeg	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Rzeszów (m), Krosno (m), Mielec (m), Jasło (m), Łańcut (m), Sanok (m), Dębica (m), Tarnobrzeg (m), Przemyśl (m), Przeworsk (m), Jarosław (m), Stalowa Wola (m), Leżajsk (m), Lubaczów (m), Krościenko Wyżne (w), Trzebownisko (w), Dębica (w), Nisko (m-w)	
	Klasa B	Radymno (m), Solina (w), Krasne (w), Ostrów (w), Gorzyce (w), Medyka (w),	

Boguchwała (m-w), Głogów Małopolski (m-w), Nowa Dęba (m-w), Ropczyce (m-w), Dukla (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2129294 mieszkańców, co stanowiło 5,5% ludności Polski. W województwie podkarpackim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,1% osób, produkcyjny: 63,7% i poprodukcyjny: 17,2% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 15 uczelni wyższych, w których kształci się 62731tys. studentów, co stanowi 4,1% studentów w skali kraju. W województwie podkarpackim do szkół zasadniczych uczęszcza 5,9% uczniów województwa, natomiast do techników 6,7%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 0,0%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3231,1zł, czyli 85,7% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo podkarpackie dostarczyło w 2012 r. 3,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 27713,9zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 16 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 180,0%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 51,8%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 17,9% i 30,3% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa podkarpackiego istotny udział mają takie działy jak: produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (14% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (12%), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (11%), produkcja artykułów spożywczych (9%), produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (9%), produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (8%).

W skali całego kraju region jest wiodącym producentem sprzętu lotniczego, co znajduje odzwierciedlenie w 24-procentowym udziale województwa w krajowej wartości produkcji sprzedanej działu „produkcja pozostałego sprzętu transportowego”. Podkarpackie jest też ważnym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (10% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku), a także wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (8%).

W ostatnich trzech latach województwo podkarpackie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli,
- produkcja pozostałego sprzętu transportowego,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,

- produkcja metali,
- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa podkarpackiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: lotniczy, elektromaszynowy, rolno-spożywczy, chemiczny oraz turystyczny.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych inwestycjami w województwie podkarpackim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, tworzona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa podkarpackiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa.

Są to sektory:

- lotniczy,
- informatyczny,
- odlewniczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Krakowska, Krakowska/ Mielecka, Mielecka, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:**

- SSE Krakowska podstrefy: Boguchwała (m-w),
- SSE Krakowska/ Mielecka podstrefy: Krosno (m),
- SSE Mielecka podstrefy: Dębica (m), Dębica (w), Głogów Małopolski (m-w), Jarosław (m), Jarosław (w), Kolbuszowa (m-w), Leżajsk (m), Leżajsk (w), Lubaczów (m), Łańcut (m), Mielec (m), Ostrów (w), Radymno (w), Ropczyce (m-w), Rzeszów (m), Sanok (m), Sędziszów Małopolski (m-w), Trzebownisko (w), Zagórz (m-w),
- SSE Tarnobrzaska podstrefy: Gorzyce (w), Jasło (m), Jasło (w), Jedlicze (m-w), Nisko (m-w), Nowa Dęba (m-w), Orły (w), Przemyśl (m), Rymanów (m-w), Stalowa Wola (m), Tarnobrzeg (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

10. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej Polsce. Graniczy z Litwą oraz Białorusią. Jest to region głównie rolniczy, z dynamicznie rozwijającym się sektorem spożywczym, a w szczególności przetwórstwem mleka, mięsa, drobiu oraz zbóż, a także z sektorami: lekkim, drzewnym, budowlanym i maszynowym.

Do atutów województwa podlaskiego można zaliczyć:

- położenie w geograficznym centrum Europy oraz w Unii Europejskiej, co odgrywa zasadniczą rolę zarówno w transporcie lokalnym, jak i transporcie międzynarodowym,
- na terenie województwa zlokalizowanych jest wiele tranzytowych dróg szybkiego ruchu, z których najważniejszą jest Berlin – Warszawa – Grodno – Sankt Petersburg i trasa Warszawa – Helsinki (część drogi ekspresowej – Via Baltica, która łączy kraje nadbałtyckie z zachodnią Europą),
- duży areał użytków zielonych stwarza warunki do hodowli bydła, głównie mlecznego, co znalazło wyraz w wiodącej pozycji województwa podlaskiego na rynku
- ze względu na dobre warunki dla hodowli zwierząt istnieją możliwości rozwoju produkcji energii odnawialnej,
- kapitał ludzki województwa tworzą największe w regionie uczelnie wyższe:
 - Uniwersytet w Białymstoku – główne kierunki kształcenia: informatyka, biologia, chemia, ekonomia, fizyka, matematyka, ochrona środowiska, prawo, socjologia, filologia wschodniosłowiańska,
 - Politechnika Białostocka – główne kierunki kształcenia: architektura i urbanistyka, automatyka przemysłowa, budownictwo, elektronika i telekomunikacja, inżynieria elektryczności, informatyka, inżynieria ochrony środowiska, mechanika i budowa maszyn, zarządzanie produkcją,
- wysoko ocenione (kategoria I) przez Ministerstwo Edukacji i Szkolnictwa Wyższego uczelnie:
 - Uniwersytet Medyczny w Białymstoku; Wydział Lekarski z Oddziałem Stomatologii oraz Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej,
 - Uniwersytet Medyczny w Białymstoku,
 - Uniwersytet w Białymstoku; Wydział Nauk o Zdrowiu oraz Wydział Fizyki,
- niskim kosztom pracy towarzyszy relatywnie wysoka wydajność pracy,
- stosunkowo też wysoka innowacyjność w porównaniu do osiągniętego poziomu rozwoju gospodarczego,
- w regionie znajdują się cztery parki narodowe: Białowiecki Park Narodowy (wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO), Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 10.

Tabela 10. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa podlaskiego

Wyszczególnienie	Województwo podlaskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	29472,8	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1194965	38495659	3,1%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	13971	454986	3,1%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	10089	271333	3,7%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	453	15568	2,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy	24,2%	12,0%
	sektor przemysłowy	23,0%	30,5%
	sektor usługowy	52,8%	57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	475,6	79942,6	0,6%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	686,5	206992,3	0,3%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Suwalska - Tarnobrzaska 			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Białystok, m.Łomża	
	Klasa B	m.Suwałki	
Gminy	Klasa A	Białystok (m), Wysokie Mazowieckie (m), Łomża (m), Hajnówka (m), Sejny (m), Suwałki (m), Brańsk (m)	
	Klasa B	Zambrów (m), Siemiatycze (m), Bielsk Podlaski (m), Grajewo (m), Augustów (m), Juchnowiec Kościelny (w), Wasilków (m-w), Supraśl (m-w), Łapy (m-w), Choroszcz (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo podlaskie w roku 2013 to 1194965 mieszkańców, co stanowiło 3,1% ludności Polski. W województwie podlaskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,9% osób, produkcyjny: 63,6% i poprodukcyjny: 18,5% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 18 uczelni wyższych, w których kształci się 42057tys. studentów, czyli 2,7% studentów w skali kraju. W województwie podlaskim do szkół zasadniczych uczęszcza 2,2% uczniów województwa, natomiast do techników 3,5%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 13,3%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3304,2zł, czyli 87,6% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo podlaskie dostarczyło w 2012 r. 2,2% produktu krajowego brutto Polski. A zatem w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 29472,8zł, przy średniej dla Polski 41439,1 zł. Wynik ten plasuje województwo na 14 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 174,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 52,8%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 24,2% i 23,0% pracujących (GUS, BDR 2014).

Województwo podlaskie odznacza się silną specjalizacją w produkcji artykułów spożywczych. W roku 2013 sektor spożywczy stanowił aż 56% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu Podlasia. W strukturze przemysłu województwa na uwagę zasługuje jeszcze produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (9%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6%) oraz produkcja maszyn i urządzeń (5%).

W skali całego kraju województwo podlaskie jest ważnym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (7% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku oraz artykułów spożywczych (6%).

W ostatnich trzech latach województwo podlaskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli,
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa podlaskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: przemysł spożywczy, przemysł maszynowy, przemysł drzewny i meblarski, przemysł turystyczny

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie podlaskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, tworzona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa podlaskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy,
- maszynowy,
- turystyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Suwalska, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:**

- SSE Suwalska podstrefy: Białystok (m), Grajewo (m), Suwałki (m), Suwałki (w),
- SSE Tarnobrzaska podstrefy: Łapy (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

11. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gospodarka województwa pomorskiego jest jedną z lepiej rozwijających się w Polsce. Nadmorskie położenie sprzyja rozwojowi gospodarki morskiej w regionie: budową i naprawą okrętów oraz obsługą portów. Położenie sprzyja również rozwojowi rybołówstwa oraz turystyki. W ciągu ostatnich kilku lat prężnie rozwija się szkutnictwo. W niewielkich stocznicach powstają zarówno nowoczesne jachty, jak i repliki średniowiecznych łodzi.

Na atuty województwa składają się następujące elementy:

- w województwie funkcjonują dwa parki naukowo-technologiczne i dwie specjalne strefy ekonomiczne. Na ich terenach działają min. nowoczesne zakłady produkujące podzespoły elektroniczne i nowoczesne zakłady farmakologiczne,
- na obrzeżach Gdańska powstaje mała „Dolina Krzemowa”, gdzie swoje siedziby mają m.in. producent urządzeń kontroli dostępu (Stel), producent oprogramowania multimedialnego (Young Digital Planet) oraz ośrodek badawczo-rozwojowy firmy Intel Technology Poland. Pod Gdańskiem działa firma DGT, znany producent nowoczesnych systemów łączności. W Pomorskiem działa 8 procent wszystkich polskich firm informatycznych, ponadto w województwie produkuje się 18% oprogramowania komputerowego,
- Pomorze jest światowym liderem wyrobów bursztyniarskich. W ponad 3 tys. małych zakładów pracuje około 10 tys. rzemieślników i artystów projektujących biżuterię. Ich roczne przychody, zwłaszcza z eksportu, ocenia się na ponad 300 mln dolarów. W 2006 roku zostało otwarte w Gdańsku jedyne na świecie Muzeum Bursztynu,
- bogate walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki,
- region posiada ważny kompleks portowy, pełniący funkcje ogólnokrajowe i międzynarodowe,
- województwo dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą bazą naukowo-dydaktyczną w postaci uczelni wyższych i instytucji badawczych. Cechą wyróżniającą system kształcenia w regionie są uczelnie kształcące na kierunkach związanych z

gospodarką morską wysoko ocenianie (kategoria I) przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Instytut Budownictwa Wodnego, Instytut Morski).

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 11.

Tabela 11. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa pomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	39759,4	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2295811	38495659	6,0%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	28064	454986	6,2%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	15215	271333	5,6%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	894	15568	5,7%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 7,1% sektor przemysłowy 31,0% sektor usługowy 61,9%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	2616,7	79942,6	3,3%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	15837,1	206992,3	7,7%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Pomorska - Słupska 			
Oceny wyróżniające województwo pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa B Przemysł kapitałochłonny klasa B Przemysł pracochłonny klasa B Handel klasa B Turystyka klasa A Edukacja klasa B		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa C Handel klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			

Powiaty	Klasa A	m.Sopot, m.Gdańsk, m.Słupsk, m.Gdynia
	Klasa B	pucki, gdański
Gminy	Klasa A	Sopot (m), Tczew (m), Pruszcz Gdański (m), Gdańsk (m), Krynica Morska (m), Malbork (m), Lębork (m), Słupsk (m), Chojnice (m), Puck (m), Starogard Gdański (m), Wejherowo (m), Kwidzyn (m), Ustka (m), Gdynia (m), Rumia (m), Władysławowo (m), Jastarnia (m), Reda (m), Łeba (m), Kościerzyna (m), Człuchów (m), Kosakowo (w), Pruszcz Gdański (w), Kolbudy (w)
	Klasa B	Hel (m), Skórcz (m), Ustka (w), Sztutowo (w), Kobylnica (w), Starogard Gdański (w), Słupsk (w), Kościerzyna (w), Żukowo (m-w), Bytów (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2295811 mieszkańców, co stanowiło 6,0% ludności Polski. W województwie pomorskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,5% osób, produkcyjny: 63,4% i poprodukcyjny: 17,1% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 27 uczelni wyższych, w których kształci się 101914tys. studentów, czyli 6,6% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7,2% uczniów województwa, natomiast do techników 5,8%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 11,3%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3906,6zł, czyli 103,6% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo pomorskie dostarczyło w 2012 r. 5,7% produktu krajowego brutto Polski. Oznacza to, że w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 39759,4zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 5 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 192,4%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 61,9%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 7,1% i 31,0% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa pomorskiego można zauważyć szczególną pozycję kilku działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (10 % wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (7%), zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę (7%) oraz produkcja wyrobów z metali (6).

Jako region nadmorski województwo pomorskie odznacza się znacznym udziałem w krajowej produkcji sprzedanej działu „Produkcja pozostałego sprzętu transportowego”. Udział ten wyniósł w roku 2013 20%. Ponadto wyróżnia spośród innych województw jako ważny producent w takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (17%),

- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (7%),
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (7%),
- produkcja maszyn i urządzeń (6%).

W ostatnich trzech latach województwo pomorskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
- produkcja artykułów spożywczych
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych
- produkcja urządzeń elektrycznych
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
- produkcja mebli.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa pomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: high-tech, logistyka, sektor morski, turystyka, sektor rolno-spożywczy

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

BPO/SSC/BSS,
energetyki,
ICT,
logistyki,
chemia lekkiej,
motoryzacji.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Pomorska, Słupska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Pomorska** podstrefy: Chojnice (w), Człuchów (w), Gdańsk (m), Gdynia (m), Gniewino (w), Krokowa (w), Kwidzyn (m), Malbork (m), Starogard Gdański (m), Sztum (m-w), Tczew (m), Tczew (w)
- **SSE Słupska** podstrefy: Debrzno (m-w), Słupsk (m), Słupsk (w), Ustka (m), Żukowo (m-w)

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

12. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Województwo śląskie jest jednym z najatrakcyjniejszych województw pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Potwierdza to wysoka wartość PKB, jaką tworzy region. Wpływa na to szereg czynników związanych głównie zasobami naturalnymi województwa, które zdeteminowały rozwój gospodarczy regionu.

Głównymi atutami województwa są:

- największy w Polsce zespół miejski, tworzący wyjątkowy potencjał inwestycyjny,
- największy w Polsce węzeł komunikacyjny sprzyjający rozwojowi przemysłu o licznych powiązaniach kooperacyjnych. Dobre połączenia komunikacyjne zapewniają: Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”, autostrada A4, droga E40 (trasa europejska), droga E75 (trasa europejska), oraz bezpośrednie połączenia kolejowe z takimi miastami jak: Berlin, Wiedeń, Budapeszt, Bratysława, Praga, Moskwa, Hamburg,
- najsilniej uprzemysłowiony region Polski, o specjalizacjach tradycyjnych (górnictwo, hutnictwo, maszynowy), ale poddawany skutecznej restrukturyzacji,
- liczne podstrefy ekonomiczne oferujące atrakcyjne tereny inwestycyjne,
- główne kierunki kształcenia w województwie odnoszą się do nauk ścisłych i kierunków technicznych (Politechnika Częstochowska, Politechnika Śląska), co głównie wynika z cech gospodarki regionu,
- województwo posiada szerokie możliwości inwestowania, co potwierdzają bardzo wysokie oceny potencjalnej, jak i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej dla: gospodarki narodowej, przemysłu kapitałochłonnego, pracochłonnego, handlu, turystyki, pośrednictwa finansowego usług dla biznesu oraz edukacji.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 12.

Tabela 12. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa śląskiego

Wyszczególnienie	Województwo śląskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	44065,9	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	4599447	38495659	11,9%

Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	44687	454986	9,8%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	30612	271333	11,3%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	1903	15568	12,2%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy	2,6%	12,0%
	sektor przemysłowy	39,7%	30,5%
	sektor usługowy	57,7%	57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	6776,9	79942,6	8,5%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	19124,0	206992,3	9,2%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Katowicka			
Oceny wyróżniające województwo śląskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł kapitałochłonny klasa B Przemysł pracochłonny klasa A Handel klasa A Edukacja klasa B		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa C Handel klasa C Turystyka klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAII_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Tychy, m.Gliwice, m.Chorzów, m.Bielsko-Biała, m.Żory, m.Katowice, m.Świętochłowice, m.Rybnik, m.Dąbrowa Górnicza, m.Mysłowice, m.Ruda Śląska, m.Jastrzębie-Zdrój, m.Zabrze, m.Sosnowiec, bieruńsko-lędziński, m.Piekary Śląskie, m.Bytom, m.Częstochowa, mikołowski, m.Siemianowice Śląskie	
	Klasa B	pszczyński, m.Jaworzno, będziński, bielski	
Gminy	Klasa A	Chorzów (m), Świętochłowice (m), Knurów (m), Żory (m), Tychy (m), Gliwice (m), Bielsko-Biała (m), Łaziska Górne (m), Radzionków (m), Ruda Śląska (m), Jastrzębie-Zdrój (m), Czeladź (m), Będzin (m), Rybnik (m), Siemianowice Śląskie (m), Radlin (m), Cieszyn (m), Katowice (m), Mysłowice (m), Piekary Śląskie (m), Sosnowiec (m), Mikołów (m), Bytom (m), Zawiercie (m), Racibórz (m), Bieruń (m), Pyskowice (m), Zabrze (m), Częstochowa (m), Dąbrowa Górnicza (m), Żywiec (m), Wojkowice (m), Tarnowskie Góry (m), Lędziny (m), Wodzisław Śląski (m), Jaworzno (m), Imielin (m), Ustroń (m), Rydułtowy (m), Sławków (m), Lubliniec (m), Wisła (m), Pawłowice (w), Ornontowice (w), Goczałkowice-Zdrój (w), Suszec (w), Bestwina (w), Kozy (w), Świerklany (w), Jasienica (w), Wiry (w), Jaworze (w), Zebrzydowice (w), Bobrowniki (w), Miedzna (w), Ożarówce (w), Porąbka (w), Krupski Młyn (w), Chełm Śląski (w), Olsztyn (w), Psary (w), Buczkowice (w), Skoczów (m-w), Wilamowice (m-w),	

Klasa B	Pszczyna (m-w), Strumień (m-w), Czechowice-Dziedzice (m-w)
	Miasteczko Śląskie (m), Pszów (m), Myszków (m), Szczyrk (m), Kalety (m), Czernichów (w), Chybie (w), Mszana (w), Poczesna (w), Herby (w), Wilkowice (w), Godów (w), Poraj (w), Kamienica Polska (w), Gierałtów (w), Łękawica (w), Świerklaniec (w), Mierzęcice (w), Bojszowy (w), Jejkowice (w), Lipowa (w), Brenna (w), Dębowiec (w), Łodygowice (w), Gaszowice (w), Marklowice (w), Hażlach (w), Węgierska Górka (w), Zbroslawice (w), Mstów (w), Kochanowice (w), Kobiór (w), Ogrodzieniec (m-w), Łazy (m-w), Siewierz (m-w), Czerwionka-Leszczyny (m-w), Żarki (m-w), Krzepice (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 4599447 mieszkańców, co stanowiło 11,9% ludności Polski. W województwie śląskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,9% osób, produkcyjny: 63,8% i poprodukcyjny: 19,3% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 41 uczelni wyższych, w których kształci się 144545tys. studentów, czyli 9,3% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 10,9% uczniów województwa, natomiast do techników 12,0%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 9,9%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 4048,3zł, czyli 107,4% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo śląskie dostarczyło w 2012 r. 12,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 44065,9zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo śląskie na 3 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 178,6%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się nieco wyższym niż przeciętnie udziałem sektora usług 57,7%. Jest to jednocześnie region o najwyższym w Polsce udziale przemysłu w strukturze pracujących (39,7%) (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa śląskiego można zauważyć wpływ restrukturyzacji typowej dla regionów o genezie górniczo-hutniczej. Wyrazem tego jest wysoki udział w wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (23%). W strukturze przemysłu nadal ważną rolę odgrywa produkcja metali (13%), górnictwo i wydobywanie (13%), produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (8%) oraz produkcja artykułów spożywczych (7%).

Jako największy region przemysłowy Polski województwo śląskie zdecydowanie zajmuje czołowe lokaty pod względem pozycji konkurencyjnej w wielu rodzajach przemysłu. Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, iż województwo odznacza się znacznymi udziałami w krajowej produkcji sprzedanej w takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja metali (59% krajowej produkcji w 2013r.),

- górnictwo i wydobywanie (44%),
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (39%).
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (22%),
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (16),
- produkcja urządzeń elektrycznych (15),
- produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (15%),
- produkcja artykułów spożywczych (7%).

W ostatnich trzech latach województwo śląskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja metali,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja urządzeń elektrycznych,
- produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa śląskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: sektor MŚP, sektor B+R i wdrożenie nowych technologii, sektor rolno-spożywczy, sektor turystyczny, unowocześnianie tradycyjnych sektorów (węglowy, stalowy, koksowniczy).

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie śląskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa śląskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- motoryzacyjny,
- BPO,
- IT,
- turystyczny,
- inwestycji ekologicznych,
- energetyki odnawialnej (OZE).

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez **Katowicką** Specjalną Strefę Ekonomiczną, w **następujących podstrefach:**

- **SSE Katowicka podstrefy:** Bielsko-Biała (m), Bieruń (m), Bytom (m), Czechowice-Dziedzice (m-w), Czerwionka-Leszczyny (m-w), Częstochowa (m), Dąbrowa Górnicza (m), Gliwice (m), Godów (w), Jastrzębie-Zdrój (m), Katowice (m), Knurów (m), Koniecpol (m-w), Lubliniec (m), Miedźna (w), Orzesze (m), Pawłowice (w), Racibórz (m), Radziechowy-Wieprz (w), Rajcza (w), Rudziniec (w), Rybnik (m), Siemianowice Śląskie (m), Siewierz (m-w), Sławków (m), Sosnowiec (m), Tychy (m), Zabrze (m), Zawiercie (m), Żory (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

13. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Województwo świętokrzyskie położone jest w centralnej części kraju w pobliżu dużych aglomeracji miejskich: Krakowa, Warszawy oraz Łodzi. Charakterystycznym elementem województwa są Góry Świętokrzyskie stanowiące centrum Wyżyny Kieleckiej, co wpływa na rozwój turystyki.

Głównymi atutami województwa są:

- dwie państwowe uczelnie wyższe: Politechnika Świętokrzyska w Kielcach oraz Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, którego Wydział Nauk o Zdrowiu posiada najwyższą pierwszą kategorię przyznawaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- dobre warunki dla rozwoju turystyki (Góry Świętokrzyskie),
- surowce naturalne – złoża surowców budowlanych (rejon Gór Świętokrzyskich), siarka (okolice Buska-Zdroju oraz Grzybów) oraz wody mineralne (Busko-Zdrój - Buskowiec), wody siarczkowe (Busko-Zdrój),
- korzystne uwarunkowania dla rozwoju produkcji rolno-spożywczej,
- bogate źródła leczniczych wód mineralnych oraz rozwinięta baza leczniczo-sanatoryjna, ośrodków wypoczynkowych, hoteli i kwater prywatnych,
- obecność dość mocno rozwiniętych gałęzi przemysłu – hutniczy Celsa Huta Ostrowiec (Ostrowiec Świętokrzyski), metalowy (Skarżysko-Kamienna), maszynowy

(Starachowice), materiałów budowlanych (Kielce), ceramiczny, odlewniczy (Stąporków, Końskie), energetyczny (Połaniec).

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 13.

Tabela 13. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa świętokrzyskiego

Wyszczególnienie	Województwo świętokrzyskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	30726,9	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1268239	38495659	3,3%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	13023	454986	2,9%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	9838	271333	3,6%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	554	15568	3,6%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 21,8% sektor przemysłowy 27,8% sektor usługowy 50,4%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	1299,7	79942,6	1,6%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	2925,8	206992,3	1,4%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Starachowicka - Tarnobrzaska 			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Kielce	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Kielce (m), Starachowice (m), Ostrowiec Świętokrzyski (m), Sandomierz (m), Skarżysko-Kamienna (m), Sitkówka-Nowiny (w), Połaniec (m-w), Ożarów (m-w)	
	Klasa B	Miedziana Góra (w), Strawczyn (w), Solec-Zdrój (w), Zagnańsk (w), Staszów (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 1268239 mieszkańców, co stanowiło 3,3% ludności Polski. W województwie świętokrzyskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,3% osób, produkcyjny: 62,9% i poprodukcyjny: 19,8% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 15 uczelni wyższych, w których kształci się 33760tys. studentów, czyli 2,2% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 3,1% uczniów województwa, natomiast do techników 3,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 14,6%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3286,4 zł, czyli 87,2% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo świętokrzyskie dostarczyło w 2012 r. 2,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 30726,9 zł, przy średniej dla Polski 41439,1 zł. Wynik ten plasuje województwo na 12 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 174,8%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 50,4%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 21,8% i 27,8% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa świętokrzyskiego widoczny jest wpływ tradycji związanych istniejącym tu od wieków wydobywaniem materiałów budowlanych. Świętokrzyskie słynie z wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. W strukturze produkcji sprzedanej jest to 23%.

Ponadto wyróżnia się produkcja wyrobów z metali (8%), co także wiąże się z historycznie ukształtowanym profilem przemysłu województwa. W oparciu o regionalną bazę surowcową rozwinęła się produkcja artykułów spożywczych (15%), a także produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (6%). W strukturze produkcji sprzedanej zaznacza się też wyraźnie produkcja maszyn i urządzeń (5%).

Województwo z racji swej wielkości tylko w nielicznych rodzajach działalności osiągnęło pozycję ważnego producenta w skali krajowej. Udało się to osiągnąć w odniesieniu do przemysłu mineralnego. Czego odzwierciedleniem jest 12-procentowy udział województwa w krajowej wartości produkcji sprzedanej wyrobów pochodzących z mineralnych surowców niemetalicznych.

W ostatnich trzech latach województwo świętokrzyskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja wyrobów tekstylnych,
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania,

- produkcja wyrobów pochodzących z mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja maszyn i urządzeń,
- produkcja artykułów spożywczych.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa świętokrzyskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: przemysł elektromaszynowy, motoryzacyjny, metalurgiczny, elektroniczny, mechaniki precyzyjnej, rolno-spożywczy, materiałów budowlanych, budownictwo, wydobywczy surowców mineralnych

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie świętokrzyskim może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa świętokrzyskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- metalowy,
- budowlany,
- leczniczo-uzdrowskowo-rehabilitacyjny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Starachowicka, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Starachowicka** podstrefy: Kielce (m), Końskie (m-w), Morawica (w), Ostrowiec Świętokrzyski (m), Piekoszów (w), Sędziszów (m-w), Skarżysko-Kamienna (m), Starachowice (m), Stąporków (m-w), Suchedniów (m-w),
- **SSE Tarnobrzaska** podstrefy: Połaniec (m-w), Staszów (m-w), Tuczępy (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

14. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Województwo warmińsko-mazurskie jest położone w północno-wschodniej części kraju, przy czym jako jedyne województwo w Polsce od północy graniczy z rosyjskim Obwodem Kaliningradzkim, co daje duże możliwości współpracy z rynkami Europy wschodniej, w tym z Rosją. Województwo posiada duże możliwości rozwoju produkcji wysokiej jakości żywności, co jest uwarunkowane korzystną strukturą wielkości gospodarstw oraz występowaniem wolnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Głównymi atutami województwa są:

- korzystne warunki przyrodnicze (pojezierza, lasy) dla rozwoju turystyki, agroturystyki oraz „czystego” przemysłu w oparciu o wykorzystanie energii odnawialnych,
- projektowane trasy A1 i Via Baltica dają w przyszłości szanse uzyskania bardzo dobrych połączeń komunikacyjnych,
- województwo posiada port morski w Elblągu, który znajduje się nad Zalewem Wiślanym. Obecnie realizowany jest projekt budowy kanału żeglugowego przez Mierzę Wiślaną w oparciu o współpracę z Ukrainą, co dodatkowo podnosi walory komunikacyjne regionu,
- w województwie funkcjonują wysoko oceniane instytucje naukowe oraz kierunki studiów głównie ukierunkowane na rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze: Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie: Wydział Bioinżynierii Zwierząt, Wydział Ochrony Środowiska i Rybactwa, Wydział Medycyny Weterynaryjnej, Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, Wydział Nauk o Żywności;
- największymi miastami województwa są Olsztyn i Elbląg. Olsztyn jest głównym ośrodkiem przemysłu spożywczego, oponiarskiego i drzewnego oraz turystyki. Elbląg to ważny ośrodek przemysłu ciężkiego, port morski oraz ośrodek turystyki.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 14.

Tabela 14. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego

Wyszczególnienie	Województwo warmińsko- mazurskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	29780,6	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1446915	38495659	3,8%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	12480	454986	2,7%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	9625	271333	3,5%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	529	15568	3,4%

Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 12,7%	12,0%
	sektor przemysłowy 30,8%	30,5%
	sektor usługowy 56,5%	57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie		
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	323,2	79942,6
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	1666,2	206992,3
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie		
– Suwalska		
– Warmińsko-Mazurska		
Oceny wyróżniające województwo warmińsko-mazurskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)		
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Turystyka klasa C	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	m.Olsztyn, m.Elbląg
	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Ostróda (m), Działdowo (m), Kętrzyn (m), Szczytno (m), Olsztyn (m), Ełk (m), Mrągowo (m), Iława (m), Bartoszyce (m), Górowo Iławeckie (m), Giżycko (m), Elbląg (m), Lidzbarski (m), Lubawa (m), Stawiguda (w), Nidzica (m-w)
	Klasa B	Nowe Miasto Lubawskie (m), Braniewo (m), Dywity (w), Węgorzewo (m-w), Gołdap (m-w), Olecko (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 1446915 mieszkańców, co stanowiło 3,8% ludności Polski. W województwie warmińsko-mazurskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,0% osób, produkcyjny: 64,7% i poprodukcyjny: 16,3% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 7 uczelni wyższych, w których kształcą się 39397tys. studentów, czyli 2,5% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 4,4% uczniów województwa, natomiast do techników 4,0%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 18,4%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3144,6zł, czyli 83,4% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo warmińsko-mazurskie dostarczyło w 2012 r. 2,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 29780,6 zł, przy średniej dla Polski

41439,1 zł. Wynik ten plasuje województwo na 13 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 173,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 56,5%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 12,7% i 30,8% pracujących (GUS, BDR 2014).

Województwo warmińsko-mazurskie odznacza się silną specjalizacją w produkcji artykułów spożywczych. W roku 2013 sektor spożywczy stanowił aż 38% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu Podlasia. W strukturze przemysłu województwa na uwagę zasługuje jeszcze produkcja mebli (10%), wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (5%) oraz wyrobów z metali (6%). W skali całego kraju region jest dość ważnym producentem mebli (10% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku). Ponadto osiąga około 5-procentowy udział w krajowej produkcji artykułów spożywczych i wyrobów z drewna.

W ostatnich trzech latach województwo warmińsko-mazurskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja wyrobów z metali,
- produkcja odzieży,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa warmińsko-mazurskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: branża rolno-spożywcza, meblarska, turystyczna, sprzętu sportowego oraz wyrobów z gumy

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie warmińsko-mazurskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa warmińsko-mazurskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- rolno-spożywczy,
- drzewny,
- turystyczny,
- wyrobów gumowych,
- energetyki odnawialnej.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Suwalska, Warmińsko-Mazurska, w następujących podstrefach:**

- SSE Suwalska podstrefy: Ełk (m), Gołdap (m-w),
- SSE Warmińsko-Mazurska podstrefy: Barczewo (m-w), Bartoszyce (m), Bartoszyce (w), Biskupiec (m-w), Dobrze Miasto (m-w), Elbląg (m), Iława (m), Iłowo-Osada (w), Kętrzyn (m), Kurzętnik (w), Lidzbark Warmiński (m), Morąg (m-w), Mrągowo (m),

Nidzica (m-w), Nowe Miasto Lubawskie (m), Olecko (m-w), Olsztyn (m), Olsztynek (m-w), Orzysz (m-w), Ostróda (m), Pasłęk (m-w), Piecki (w), Pisz (m-w), Szczytno (w), Wielbark (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

15. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Województwo wielkopolskie jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Charakteryzuje się wysoką koncentracją kapitału zagranicznego zaangażowanego w Polsce oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na 1 mieszkańca.

Głównymi atutami województwa są:

- równomierny rozwój gospodarczy przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym,
- wysoki potencjał kapitału ludzkiego, który jest kształtowany dzięki obecności w województwie najlepszych uczelni wyższych w Polsce (wg kategorii 1 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) takich jak: Politechnika Poznańska, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy,
- dobre połączenia komunikacyjne m.in. w postaci autostrady A2, która łączy Europę Zachodnią z Rosją i krajami wschodnimi oraz dobre połączenia lotnicze (lotnisko krajowe i międzynarodowe) oraz wodne (odrzańska trasa wodna),
- Poznań, jako jedno z najstarszych i największych miast Polski jest historyczną stolicą regionu wielkopolskiego, stanowi ważny ośrodek przemysłu, handlu, kultury, szkolnictwa wyższego i nauki oraz należy również do wiodących w Polsce miast pod względem ekonomicznym.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 15.

Tabela 15. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa wielkopolskiego

Wyszczególnienie	Województwo wielkopolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	43364,1	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	3467016	38495659	9,0%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	42062	454986	9,2%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	23949	271333	8,8%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	1366	15568	8,8%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 13,0% sektor przemysłowy 35,5% sektor usługowy 51,5%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	9852,3	79942,6	12,3%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	16661,9	206992,3	8,0%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Kamiennogórska – Kostrzyńsko-Słubicka – Łódzka – Pomorska – Wałbrzyska – Wałbrzyska/ Łódzka			
Oceny wyróżniające województwo wielkopolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa B Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa C Przemysł pracochłonny klasa C Handel klasa C Turystyka klasa C Edukacja klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa B Handel klasa A Turystyka klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa B		

Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	m.Leszno, m.Poznań, m.Konin, poznański
	Klasa B	m.Kalisz
Gminy	Klasa A	Leszno (m), Turek (m), Luboń (m), Czarnków (m), Chodzież (m), Konin (m), Poznań (m), Kościan (m), Piła (m), Ostrów Wielkopolski (m), Wągrowiec (m), Gniezno (m), Kalisz (m), Słupca (m), Puszczykowo (m), Złotów (m), Koło (m), Tarnowo Podgórne (w), Suchy Las (w), Komorniki (w), Dopiewo (w), Czerwonak (w), Kleszczewo (w), Rokietnica (w), Przykona (w), Swarzędz (m-w), Kleczew (m-w), Kępno (m-w), Środa Wielkopolska (m-w), Kórnik (m-w), Jarocin (m-w), Gostyń (m-w), Śrem (m-w)
	Klasa B	Baranów (w), Chodzież (w), Kościan (w), Kazimierz Biskupi (w), Lipno (w), Nowy Tomyśl (m-w), Sępólno (m-w), Mosina (m-w), Międzybóże (m-w), Grodzisk Wielkopolski (m-w), Pobiedziska (m-w), Ostrzeszów (m-w), Odolanów (m-w), Rawicz (m-w), Oborniki (m-w), Wolsztyn (m-w), Margonin (m-w), Murowana Goślina (m-w), Szamotuły (m-w), Krotoszyn (m-w), Nekla (m-w), Kostrzyn (m-w), Opalenica (m-w), Pniewy (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 3467016 mieszkańców, co stanowiło 9,0% ludności Polski. W województwie wielkopolskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,3% osób, produkcyjny: 63,6% i poprodukcyjny: 17,1% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 39 uczelni wyższych, w których kształcą się 143310tys. studentów, czyli 9,3% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 12,4% uczniów województwa, natomiast do techników 9,1%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 8,1%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3503,1zł, czyli 92,9% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo wielkopolskie dostarczyło w 2012 r. 9,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 43364,1zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 4 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 193,7%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług równym 51,5%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 13,0% i 35,5% pracujących (GUS, BDR 2014).

Wielkopolska należy do najlepiej rozwiniętych przemysłowych regionów Polski. W strukturze przemysłu województwa wielkopolskiego jest widoczna silna pozycja przemysłu spożywczego (21% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa przypada na produkcję artykułów spożywczych). Wyróżnia się w niej także produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (14 %), produkcja urządzeń elektrycznych (8%), mebli (7%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (7%).

Jako ważny region przemysłowy Polski województwo wielkopolskie odznacza się znacznym udziałem w krajowej produkcji w wielu rodzajach przemysłu, przy jednoczesnym zachowaniu lub podwyższeniu pozycji konkurencyjnej województwa na rynku krajowym w ostatnich trzech latach. Dotyczy to takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja napojów (28% krajowej produkcji w 2013r.),
- produkcja wyrobów tekstylnych (23%),
- produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (22%),
- produkcja urządzeń elektrycznych (22%),
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (16%),
- produkcja papieru i wyrobów z papieru (16%),
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (15%),
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (15%),
- produkcja maszyn i urządzeń (13%),
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (9%),
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (9%),
- produkcja artykułów spożywczych.(7%).

Wielkopolska jest także liczącym się producentem artykułów spożywczych (14%), mebli (18%) i odzieży.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa wielkopolskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 nie wymienia sektorów strategicznych natomiast proponuje tworzenie warunków dla działania przedsiębiorstw (branż, sektorów) czy instrumentów ich wsparcia. Strategia nie określa zachowań rynkowych podmiotów gospodarczych, a także nie formułuje celów, których realizacja wymaga rozwiązań makroekonomicznych, zmian legislacyjnych lub fiskalnych oraz nie określa celów i zadań w obszarach, które nie mogą podlegać skutecznej interwencji publicznej. Dotyczy to zwłaszcza sektorów i branż przemysłowych.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie wielkopolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa wielkopolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- motoryzacyjny,
- BPO,
- logistyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne:

Kamiennogórska, Kostrzyńsko-Słubicka, Łódzka, Pomorska, Wałbrzyska, Wałbrzyska/Łódzka, w następujących podstrefach:

- SSE Kamiennogórska podstrefy: Ostrów Wielkopolski (m),
- SSE Kostrzyńsko-Słubicka podstrefy: Buk (m-w), Chodzież (w), Nowy Tomyśl (m-w), (m), Przemęt (w), Stęszew (m-w), Swarzędz (m-w), Wronki (m-w),
- SSE Łódzka podstrefy: Koło (m), Nowe Skalmierzyce (m-w), Opatówek (w), Ostrzeszów (m-w), Przykona (w), Turek (m),
- SSE Pomorska podstrefy: Piła (m),
- SSE Wałbrzyska podstrefy: Jarocin (m-w), Kościan (w), Krotoszyn (m-w), Leszno (m), Rawicz (m-w), Śrem (m-w), Września (m-w),
- SSE Wałbrzyska/ Łódzka podstrefy: Kalisz (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

16. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem względem rynków europejskich oraz państw Morza Bałtyckiego. Największe miasto w województwie Szczecin skupia w sobie najwyższe wartości potencjału gospodarczego w województwie oraz posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne z europejskimi autostradami oraz połączeniami morskimi.

Głównymi atutami województwa są:

- wyjątkowe położenie regionu, które daje szansę wykorzystania w działaniach gospodarczych bogatego wachlarza środków transportu: wodnego, kolejowego, lotniczego oraz drogowego,
- województwo posiada bogate tradycje związane z gospodarką morską (przemysł okrętowy, rybołówstwo, turystyka nadmorska),
- ponad połowa powierzchni województwa to tereny rolnicze, co daje szansę na inwestycje oraz rozwój branży rolnej i spożywczej,
- wysokie walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki (Morze Bałtyckie, Pojezierza Wałeckie oraz Drawskie),
- szczególne walory inwestycyjne dla rozwoju turystyki, głównie w pasie nadmorskim województwa oraz Pojezierzach Drawskim oraz Wałeckim,

- duże możliwości produkcji energii odnawialnej (rośliny energetyczne, farmy wiatrowe), co w połączeniu z rozwojem turystyki sprawia, iż województwo zachodniopomorskie może stać się symbolem rozwoju zrównoważonego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii wspierających gospodarkę regionalną.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 16.

Tabela 16. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo zachodniopomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	35073,2	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1718861	38495659	4,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	15594	454986	3,4%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	10497	271333	3,9%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	572	15568	3,7%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 8,0% sektor przemysłowy 29,2% sektor usługowy 62,8%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	1882,3	79942,6	2,4%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	5096,0	206992,3	2,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Kostrzyńsko-Słubicka - Kostrzyńsko-Słubicka/ Słupska - Mielecka/ Kostrzyńsko-Słubicka - Pomorska - Słupska 			
Oceny wyróżniające województwo zachodniopomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Przemysł pracochłonny klasa C Handel klasa C Turystyka klasa A		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa B Handel klasa C Turystyka klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa C		

Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	policki, m.Szczecin, m.Świnoujście, m.Koszalin
	Klasa B	kołobrzeski
Gminy	Klasa A	Darłowo (m), Szczecin (m), Kołobrzeg (m), Szczecinek (m), Stargard Szczeciński (m), Koszalin (m), Świnoujście (m), Świdwin (m), Sławno (m), Białogard (m), Wałcz (m), Dobra (Szczecińska) (w), Rewal (w), Kołobrzeg (w), Ustronie Morskie (w), Mielno (w), Kołbaskowo (w), Stepnica (w), Police (m-w), Nowe Warpno (m-w), Gryfino (m-w), Międzyzdroje (m-w), Dziwnów (m-w), Drawsko Pomorskie (m-w)
	Klasa B	Biesiekierz (w), Kobylanka (w), Osina (w), Świeszyno (w), Karlino (m-w), Dębno (m-w), Goleniów (m-w), Złocieniec (m-w), Nowogard (m-w), Biały Bór (m-w), Barlinek (m-w), Borne Sulinowo (m-w), Kalisz Pomorski (m-w), Czaplinek (m-w), Choszczno (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 1718861 mieszkańców, co stanowiło 4,5% ludności Polski. W województwie zachodniopomorskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,7% osób, produkcyjny: 64,4% i poprodukcyjny: 17,9% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 18 uczelni wyższych, w których kształcą się 57815tys. studentów, czyli 3,7% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 4,3% uczniów województwa, natomiast do techników 4,1%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 15,2%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3526,7 zł, czyli 93,5% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo zachodniopomorskie dostarczyło w 2012 r. 3,8% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 35073,2 zł, przy średniej dla Polski 41439,1 zł. Wynik ten plasuje województwo na 8 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 169,9%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 62,8%, podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 8,0% i 29,2% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa zachodniopomorskiego można zauważyć wybijają się kilka działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (22% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (12%), produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (9%) oraz produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (4%)

Region jest czołowym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (14% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku).

W ostatnich trzech latach województwo zachodniopomorskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:

- produkcja artykułów spożywczych
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli.
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa zachodniopomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: gospodarka morską, gospodarka przemysłowa, turystyka, rozwinięte usługi komercyjne i wirtualne, przemysł informacyjny, przemysł komputerowy, przemysł telekomunikacyjny, usługi informatyczne i informacyjne, biotechnologie, technologie genetyczne, usługi konsultingowe, usługi wiedzy oraz rozwój telemetriki.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie zachodniopomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa zachodniopomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- BPO,
- logistyczny,
- odnawialnych źródeł energii (energetyka wiatrowa),
- turystyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kostrzyńsko-Słubicka, Kostrzyńsko-Słubicka/ Słupska, Mielecka/ Kostrzyńsko-Słubicka Pomorska, Słupska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kostrzyńsko-Słubicka**, podstrefy: Barlinek (m-w), Białogard (m), Goleniów (m-w), Gryfino (m-w), Łobez (m-w), Nowogard (m-w), Pełczyce (m-w), Police (m-w),
- **SSE Kostrzyńsko-Słubicka/ Słupska** podstrefy: Karlino (m-w),
- **SSE Mielecka/ Kostrzyńsko-Słubicka** podstrefy: Szczecin (m),
- **SSE Pomorska** podstrefy: Stargard Szczeciński (m),
- **SSE Słupska** podstrefy: Biesiekierz (w), Kalisz Pomorski (m-w), Koszalin (m), Polanów (m-w), Szczecinek (m), Tychowo (m-w), Wałcz (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Województwo	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,39	A	A	A	B	A
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,29	C	C	E	D	D
LUBELSKIE	0,17	F	F	F	F	F
LUBUSKIE	0,23	E	E	D	C	D
ŁÓDZKIE	0,29	C	C	D	E	D
MAŁOPOLSKIE	0,32	C	C	B	B	C
MAZOWIECKIE	0,4	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,22	E	E	D	E	D
PODKARPACKIE	0,23	E	E	E	E	D
PODLASKIE	0,2	F	F	F	E	E
POMORSKIE	0,34	B	C	B	A	B
ŚLĄSKIE	0,41	A	A	B	C	A
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,16	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,24	E	E	C	C	E
WIELKOPOLSKIE	0,31	C	C	C	D	B
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,34	B	B	B	A	B

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej

Tabela 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwo dolnośląskie						
polkowicki	0,374	A	A	A	A	A
m. Wrocław	0,373	A	A	A	A	A
łubiński	0,320	A	A	A	B	A

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014

m. Legnica	0,319	A	A	A	B	A
wrocławski	0,318	A	A	A	A	A
m. Jelenia Góra	0,318	A	A	A	A	A
gólogowski	0,291	B	B	A	C	B
zgorzelecki	0,284	B	B	B	A	C
wołowski	0,270	B	B	B	C	C
świdnicki	0,269	B	B	B	C	C
jeleniogórski	0,267	C	B	C	A	C
oławski	0,261	C	C	C	C	C
wałbrzyski	0,254	C	C	C	D	C
bolesławiecki	0,250	C	C	B	B	D
oleśnicki	0,248	C	C	C	B	D
lubański	0,247	C	C	C	B	D
trzebnicki	0,245	C	C	C	D	C
kłodzki	0,243	C	C	C	C	D
Województwo kujawsko-pomorskie						
Toruń	0,365	A	A	A	A	A
Włocławek	0,338	A	A	A	B	A
Bydgoszcz	0,319	A	A	A	C	A
Grudziądz	0,317	A	B	A	C	A
bydgoski	0,262	C	C	C	C	C
Województwo lubelskie						
m. Zamość	0,355	A	A	A	A	A
m. Lublin	0,347	A	A	A	A	A
m. Chełm	0,317	A	A	A	C	A
m. Biała Podlaska	0,303	A	A	B	B	A
łęczyński	0,269	B	B	C	D	C
puławski	0,262	C	C	C	C	C
Województwo lubuskie						
m. Zielona Góra	0,347	A	A	A	A	A
m. Gorzów Wielkopolski	0,320	A	A	A	A	A
zielonogórski	0,248	C	C	C	B	C
świebodziński	0,241	C	D	C	B	D
Województwo łódzkie						
bełchatowski	0,332	A	A	A	A	A
m. Skierniewice	0,322	A	A	A	A	A
m. Łódź	0,315	A	A	A	B	A
m. Piotrków Trybunalski	0,302	A	A	A	C	A
łódzki wschodni	0,263	C	B	B	B	C
zgierski	0,255	C	B	C	D	C
pabianicki	0,252	C	C	C	D	C
Województwo małopolskie						
m. Kraków	0,358	A	A	A	A	A
m. Tarnów	0,322	A	A	A	B	A
m. Nowy Sącz	0,313	A	A	A	A	A

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014

myślenicki	0,285	B	B	C	C	C
wielicki	0,282	B	B	B	B	B
oświęcimski	0,272	B	B	B	B	C
olkuski	0,270	B	B	B	C	C
krakowski	0,266	C	B	C	B	C
chrzanowski	0,263	C	B	C	D	C
bocheński	0,261	C	C	C	C	C
wadowicki	0,242	C	D	D	D	D
Województwo mazowieckie						
m. st. Warszawa	0,423	A	A	A	A	A
m. Siedlce	0,361	A	A	A	A	A
m. Ostrołęka	0,353	A	A	A	A	A
m. Płock	0,350	A	A	A	A	A
pruszkowski	0,324	A	A	A	A	A
piaseczyński	0,318	A	A	A	A	A
warszawski zachodni	0,302	A	A	A	A	A
grodziski	0,299	A	A	A	A	B
m. Radom	0,298	A	B	B	D	A
legionowski	0,280	B	B	B	A	B
otwocki	0,259	C	C	C	B	C
wołomiński	0,258	C	C	C	C	C
nowodworski	0,245	C	C	C	C	D
Województwo opolskie						
m. Opole	0,333	A	A	A	A	A
krapkowicki	0,261	C	B	B	B	C
kędzierzyńsko-kozielski	0,255	C	C	D	C	C
brzeski	0,250	C	C	C	C	C
opolski	0,241	C	C	D	D	D
Województwo podkarpackie						
m. Rzeszów	0,357	A	A	A	A	A
m. Krosno	0,339	A	A	A	A	A
m. Przemyśl	0,314	A	A	A	A	A
m. Tarnobrzeg	0,310	A	A	A	A	A
stalowowolski	0,257	C	C	C	D	C
Województwo podlaskie						
m. Białystok	0,368	A	A	A	A	A
m. Łomża	0,295	A	B	A	A	A
m. Suwałki	0,287	B	B	A	B	A
Województwo pomorskie						
m. Sopot	0,384	A	A	A	A	A
m. Gdańsk	0,363	A	A	A	A	A
m. Słupsk	0,324	A	A	A	B	A
m. Gdynia	0,318	A	A	A	A	A
pucki	0,288	B	B	B	A	B
gdański	0,279	B	B	B	C	C

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014

nowodworski	0,251	C	C	C	B	D
łęborski	0,244	C	D	D	C	C
wejherowski	0,244	C	D	C	C	C
Województwo śląskie						
m. Tychy	0,353	A	A	A	A	A
m. Gliwice	0,345	A	A	A	A	A
m. Chorzów	0,344	A	A	A	B	A
m. Bielsko-Biała	0,337	A	A	A	A	A
m. Żory	0,336	A	A	A	A	A
m. Katowice	0,332	A	A	A	A	A
m. Świętochłowice	0,330	A	A	A	C	A
m. Rybnik	0,330	A	A	A	A	A
m. Dąbrowa Górnicza	0,329	A	A	A	A	A
m. Mysłowice	0,326	A	A	A	B	A
m. Ruda Śląska	0,319	A	A	A	C	A
m. Jastrzębie-Zdrój	0,316	A	A	A	B	A
m. Zabrze	0,310	A	A	A	B	A
m. Sosnowiec	0,310	A	A	B	B	A
bieruńsko-lędziński	0,306	A	A	A	A	B
m. Piekary Śląskie	0,306	A	A	A	B	B
m. Bytom	0,302	A	B	A	E	A
m. Częstochowa	0,301	A	A	B	B	A
mikołowski	0,299	A	A	B	A	A
m. Siemianowice Śląskie	0,295	A	B	A	C	A
pszczyński	0,293	B	B	B	B	B
m. Jaworzno	0,286	B	B	C	C	B
będziński	0,277	B	B	B	B	C
bielski	0,270	B	B	B	C	C
tarnogórski	0,267	C	B	B	B	C
gliwicki	0,266	C	C	C	C	C
cieszyński	0,262	C	C	B	B	C
raciborski	0,256	C	C	C	C	C
wodzisławski	0,249	C	C	C	C	D
zawierciański	0,243	C	C	D	D	D
Województwo świętokrzyskie						
m. Kielce	0,329	A	A	A	B	A
skarżyski	0,243	C	C	D	E	D
Województwo warmińsko-mazurskie						
m. Olsztyn	0,352	A	A	A	A	A
m. Elbląg	0,316	A	A	A	B	A
ełcki	0,251	C	C	C	C	C
Województwo wielkopolskie						
m. Leszno	0,359	A	A	A	A	A
m. Poznań	0,352	A	A	A	A	A
m. Konin	0,338	A	A	A	A	A

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014

poznański	0,304	A	A	A	A	A
m. Kalisz	0,287	B	B	A	C	A
średzki	0,261	C	C	C	C	C
turecki	0,257	C	C	C	D	C
pilski	0,255	C	C	C	C	C
chodzieski	0,251	C	C	C	D	C
ostrowski	0,248	C	C	C	C	C
nowotomyski	0,246	C	C	C	C	D
obornicki	0,244	C	C	D	E	D
międzychodzki	0,241	C	C	C	C	D
Województwo zachodniopomorskie						
policki	0,362	A	A	A	A	A
m. Szczecin	0,332	A	A	A	A	A
m. Świnoujście	0,332	A	A	A	A	A
m. Koszalin	0,313	A	A	A	A	A
kołobrzeski	0,285	B	B	A	A	B
goleniowski	0,260	C	C	D	C	C
szczecinecki	0,254	C	C	C	C	C
drawski	0,250	C	C	C	C	D
sławieński	0,249	C	C	C	A	D
kamieński	0,249	C	C	C	A	C

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tłumaczenie oraz redakcja raportu: Magdalena Senderowska, Paulina Mechło